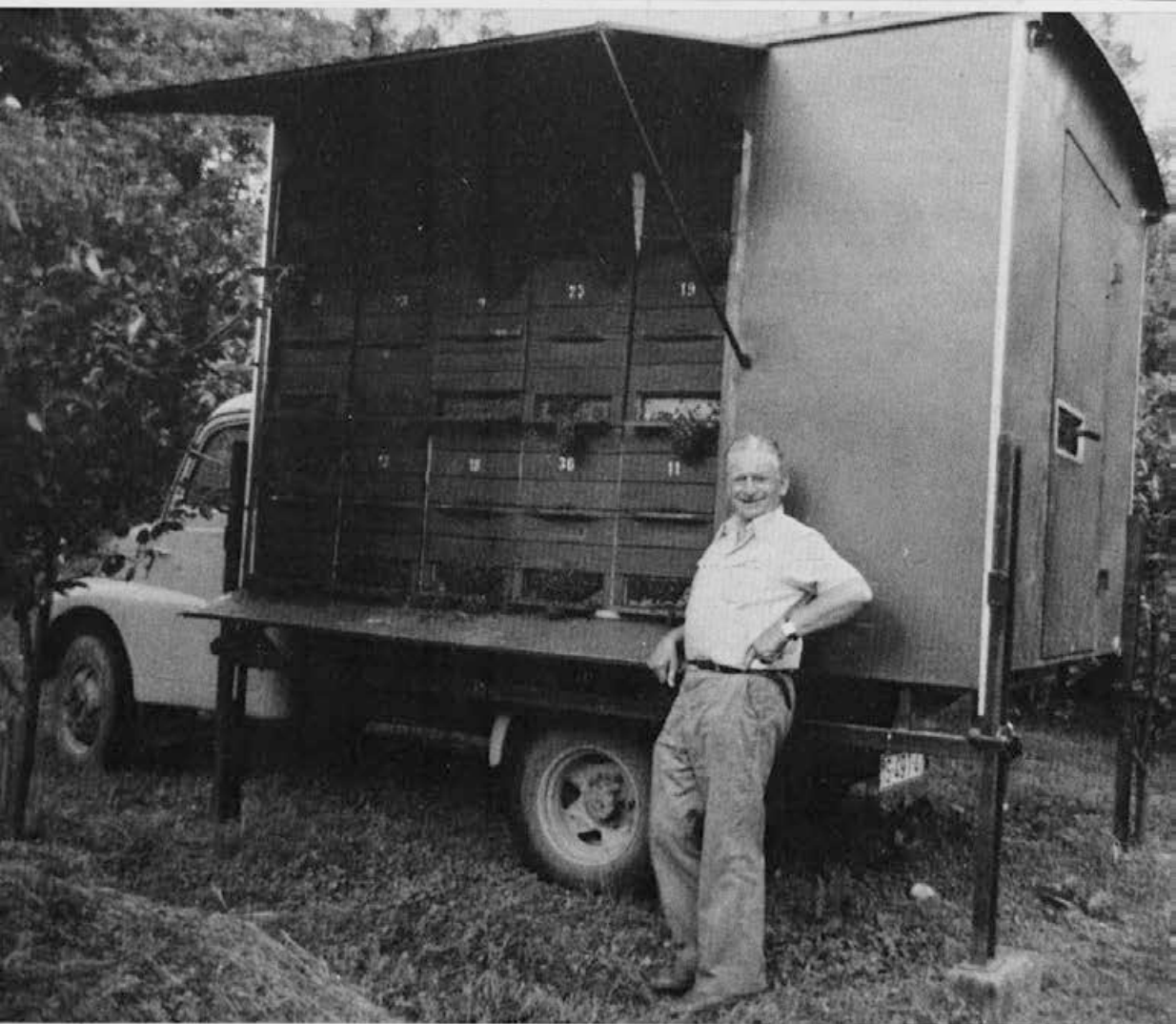

slovenski čebelar

12

Letnik LXXXVII-Leto 1985

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 12

1. december

letnik 87

VSEBINA

Franc Šivic: Deseto posvetovanje slovenskih čebelarjev	289
Marjan Debelak: Čebelarjeva opravila v decembru	292
prof. Edi Senegačnik: Čebelje paše na Hrvaškem	296
Marjan Debelak: »Zakladni« prevozi čebelnjak — prikoličar	300
Janko Božič: Čebelarški raziskovalni tabor Gora 85	303

IZ TUJIH ČASOPISOV

Andrej Ogrin: V ZRN so izdali dovoljenje za ilertisensko ploščo	305
A. V. Artomasova: Alergija na čebele	306

IZKUŠNJE IN SREČANJA NAŠIH ČEBELARJEV

Jože Grabrijan: Čebele v plamenih	309
Franc Šivic: APIFLORA — Čebele in cvetje 85	310

S KNJIŽNE POLICE

mag. Franc Javornik: Ocena knjižice o varoozi	311
---	-----

ZA ČEBELARSKE KROŽKE

Zinka Balant: Čebelarški krožek Srednje družboslovne šole Titovo Velenje	312
Delovanje čebelarskega krožka na OŠ Stična	313

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Članarina ZČDS za leto 1986	314
Ivan Herzog: Sedemdeset let društva v Črni na Koroškem	314
S šeste redne seje IO ZČDS	315

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

dipl. oec. Aleš Mižigoj: 30. API-MONDIS — Kongres v deželi vzhajajočega sonca, dela in cvetja	I
Dragica Železnikar: Nove odkupne cene	IV

CONTENTS

F. Šivic: 10th Conference of Slovene beekeepers	289
M. Debelak: Beekeeper's occupations in December	292
E. Senegačnik: Bee forages in Croatia	296
J. Božič: The beekeeping researching camp — Gora '85	303

FROM FOREIGN NEWSPAPERS

A. Ogrin: In West Germany the permission for Ilertissen plate has been given	305
A. V. Artomasova: Allergy to bees	306

EXPERIENCE AND MEETINGS OF OUR BEEKEEPERS

J. Grabrijan: Bees in flames	309
F. Šivic: APIFLORA — Bees and blossoms '85	310

FROM THE BOOK SHELF

F. Javornik: A review of the booklet on varroa	311
--	-----

FOR BEEKEEPING CIRCLES

Z. Balant: The Beekeeping Circle of the High School Titovo Velenje	312
The activity of the Beekeeping Circle at the Elementary School Stična	313

FROM THE SOCIETY LIFE

Membership fee of ZČDS for the year 1986	314
I. Herzog: 70 years of the Beekeeping Society at Črna na Koroškem	314
From the six regular session of the Executive Council of ZČDS	315

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

A. Mižigoj: 30th APIMONDIS — the Congress in the country of the rising sun, work and blossoms	I
D. Železnikar: New buying off prices	IV

Mladi čebelarji osnovne šole Stična z mentorjem pred poslikanim čebelnjakom

DESETO POSVETOVANJE SLOVENSКИH ČEBELARJEV

Za nami je letošnje posvetovanje, ki je bilo na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču med razstavo Narava in zdravje. Kaj lahko kritičnega povemo o tej osrednji čebelarski prireditvi.

Kakor vsako leto je bilo tudi letos namenjeno največ pozornosti in časa čebeljim boleznim. Temi torej, ki je vedno aktualna, za uspeh in napredek našega čebelarstva pa nikakor ne odločilnega pomena. Ob nekaterih pomembnih vprašanjih so se mnenja razhajala bolj kakor prejšnja leta, tako da je ob koncu posvetovanja eden od poslušalcev grenko vzdihnil: »Odhajam bolj zmeden, kot sem prišel!«.

Nič čudnega, saj smo slišali npr., popolnoma nasprotna mnenja o učinkovitosti izrezovanja trotovine. Nekateri so menili, da lahko že samo z odstranjevanjem pokrite trotovske zalege zadržujemo varoozo v mejah neškodljivosti, drugi pa so trdili, da

je izrezovanje popolnoma nekoristno opravilo, ker se število parazitov v čebelji družini praktično nič ne zmanjša.

Temperaturo med poslušalci je precej zvišal referat hrvaškega veterinarja mr. Klinarja, ki nam je povedal, da v sosednji republiki poskusno že zelo uspešno zdravijo hudo gnilobo. Njihovi dosedanja poskusi oziroma uspehi uradno sicer še niso priznani, vendar pa dokazujejo, da iščejo hrvaški čebelarji nove poti. Nedvomno je zdravljenje čebelje družine za lastnika čebel mnogo manj boleč postopek kakor zažiganje, ki je danes edino uradno dovoljeno. In kaj smo doslej pri nas v Sloveniji naredili novega na tem občutljivem področju, so po poročilu mr. Klinarja spraševali diskutanti.

Precej zmede so povzročile med poslušalci različna mnenja o kemičnih sredstvih, ki se uporabljajo za uničevanje varooze v čebeljih družinah.

Posvetovanja se je tudi letos udeležilo veliko število čebelarjev

Medex, ki bo zastopal švicarsko firmo Ciba Geigy in prodajal njen izdelek folbex VA, zahteva, naj uporabljajo čebelarji, ki mu dobavljajo med, za plinjenje samo to sredstvo. Menda bodo nemški uvozniki zavrnili vsako jugoslovansko pošiljko medu, v kateri bodo odkrili ostanke akaricidov, kot so amitraz, tedion, malation, ki so pri nas sicer uradno dovoljeni. V zvezi s to grožnjo bi bilo zelo zanimivo zvedeti, kaj menijo nevtralni strokovnjaki o tem, koliko je za človeka strupen brompropilat, ki ga vsebuje folbex VA, in koliko omenjeni akaricidi, poleg tega pa še, koliko teh sredstev se najde v naših medovih. Če taki podatki kje obstajajo, bi jih bilo treba posredovati nam čebelarjem, saj je ravno nam največ do

tega, da bo dobil porabnik med, ki mu bo koristil in ne škodoval.

Pri obravnavanju prevažanja čebel na pašo smo lahko ugotovili, da so naredili slovenski čebelarji v zadnjih desetih letih na tem področju velikanški korak naprej, saj se zaradi naraščajočega števila prevoznih čebelnjakov prevažajo vse pogostejše in vse več panjev, to pa povečuje donose medu. Toda tudi tu raznih težav ne manjka. Predvsem pogrešamo načrte za izdelavo tipskih prevoznih čebelnjakov, saj bi to znižalo stroške izdelave. Druga težava je, da postopki za registracijo prevoznih čebelnjakov niso enotni. Pred razpravo so čebelarji predlagali, naj bi imeli vsi kamioni, ki prevažajo samo čebele, posebne oznake, to bi olajšalo kontrolo na ce-

Predsedstvo posvetovanja je bilo letos nekoliko pomlajeno. V predsedstvu so bili Boris Slavec, Dušan Medved in Janez Pokljukar

stah in preprečevalo zlorabe. Na pasiških niso urejena stojišča za prevozne čebelnjake, zato jih prevaževalci pogosto postavljajo na neustrezna mesta in tako ovirajo druge porabnike.

Prof. Senegačnik se je v svojem referatu dotaknil problema čebeljih paš v sosednji Hrvaški. Ta pasišča so veliko obsežnejša in bogatejša od naših, zato jih moramo čim bolje spoznavati, da jih bomo lahko še bolj intenzivno izkoriščali, kakor smo jih doslej. Omenimo predvsem obširne površine oljne repice, akacije, amorfne, sončnic, polaja, kadulje, kristusovega trna, jesenske rese in drugih medovitih rastlin.

Selekcijska služba za kranjsko čebelo pri Kmetijskem inštitutu Slovenije je bila ustanovljena lani in tokrat smo prvokrat slišali poročilo o njenem dosedanjem delu in prihodnjih načrtih. Z zagrizenim, resnim delom bo lahko ta služba veliko naredila za izboljšanje nekaterih lastnosti kranjske sivke in morda nadoknadila zamujeno.

Pašni kataster je za prevaževalce ravno tako velikega pomena. Upajmo, da se bodo nekako našla sredstva za njegovo izdelavo, saj samo navdušenje nekaterih redkih posameznikov ni dovolj za realizacijo tako obširnega projekta. Za konec so se čebelarji seznanili še z onesnaževanjem okolja. Z umiranjem gozdov, trenutno so prizadeti predvsem jelovi sestoji, grozi nevarnost, da bomo slovenski čebelarji izgubili najboljša pasišča. Tu smo brez moči, vendar lahko vsaj upamo, da bosta tako naša družba kakor tudi mednarodna skupnost začeli odločno odpravljati največje vire onesnaževanja že v najbližji prihodnosti.

Letošnje posvetovanje je pokazalo, da bo treba pri organizaciji tovrstnih manifestacij napraviti v prihodnje nekaj sprememb. Predlagam tele:

1. Ob koncu vsakega posvetovanja naj bi se sestala komisija in iz refera-

tov iz razprave potegnili nekatere sklepe. Poslušalci ne smejo več odhajati s posvetovanja razdvojeni, ampak morajo natančno vedeti, kako naj ravnajo pri svojem delu s čebelami, da bo prav.

2. Prihodnje posvetovanje naj ima eno ali največ dve temi. Spominjam se, da so imeli pred leti v ZR Nemčiji zvezno posvetovanje z naslovom Kako preprečujem rojenje. Zakaj bi tudi mi ne vključili v svoj program te teme, saj vemo, da ima velika večina naših čebelarjev še vedno iz leta v leto preglavice z rojilno mrzlico svojih čebel, pri tem pa zgublja čas in medeni pridelek. Poudarek naj bi bil na tehniki čebelarjenja v AŽ in LR panju, k sodelovanju pa bi morali pritegniti naše najboljše praktike, da bi spregovorili o svojih izkušnjah. Ker so pomembni protirojilni dejavniki ustrezna selekcija in vzreja ter intenzivno prevažanje na pašo, bi jih bilo seveda ravno tako treba obravnavati na takšnem posvetovanju.

3. September ni najboljši čas za velike čebelarske prireditve. Na letošnjem posvetovanju skoraj ni bilo videti primorskih čebelarjev, ker so zaradi trgatve večidel ostali doma. Veliko naših članov ima vse sobote in nedelje v septembru rezervirane za poslednja pomembna dela pri čebelah, kot so pregled zalege in matic, preverjanje zimskih zalog hrane, dodajanje sladkorne raztopine in plinjenje proti varoozi. Zato predlagam, da prestavimo naša posvetovanja na enega od zimskih mesecev, kakor smo jih že imeli pred leti v Polju. Ne samo zato, ker tedaj s čebelami nimamo neposrednega dela, ampak predvsem zato, ker smo čebelarji družabna bitja in potrebujemo v zimskem času čimveč medsebojnih stikov. Kakor čebela sama od sebe ne more živeti, tako se tudi pravi čebelar slabo počuti, če se ne more občasno srečati s svojimi stanovskimi tovariši, pokramlja-

Kakor že več let zapored so nas tudi letos obiskali v času razstave čebelarji iz Neuchirhaina v Avstriji. Predsednik društva Josef Gruber in podpredsednik Johann Stickler, sta izrekla priznanje našim čebelarjem za novosti na razstavi

ti z njimi ali prislunhiti strokovni besedi.

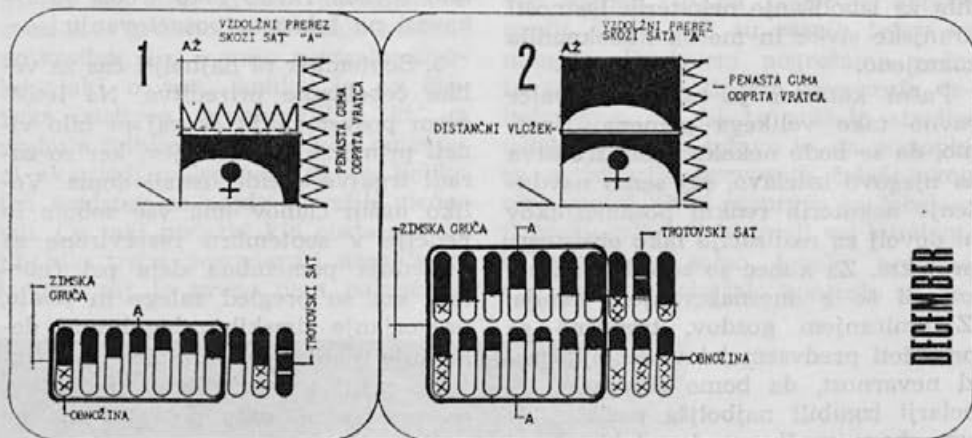
Glede čebelarske razstave mislim, da bi lahko še naprej ostala v okviru prireditve Narava in zdravje na Gospodarskem razstavišču. Bolj kakor čebelarjem naj bi bila morda namen-

jena široki množici obiskovalcev. Med otroki naj bi budila zanimanje za čebelarjenje, starejše pa opozarjala, da brez čebel ne more biti sadja in ne mnogih drugih kmetijskih pridelkov.

Franc Šivic

ČEBELARJEVA OPRAVILA V DECEMBRU

MARJAN DEBELAK

Že novembra smo končali opravi-la, pri katerih je treba odpirati panje in štorčljati po čebelnjaku. Razmislili smo o dosedanjih uspehih in ne-uspehih pri čebelarjenju ter si sestavili načrt in oskrbeli opremo za prihodnjo čebelarsko sezono. To je naše delo tudi decembra in vse do pomla-di.

Novembrski dopis sem končal z razmišljanji o letošnjem čebelarjenju, predvsem pa seveda o lastnih izkuš-njah. Tudi drugi čebelarji ste si le-tos nabrali najbrž več dragocenih iz-kušenj kot medu.

Sprašujem se, ali ste bili zadovolj-ni z mojim delom, ki sem ga vložil v pisanje in risanje te rubrike? Odkri-

to, brez ovinkarjenja sem razgrnil pred vas svoje znanje, vas seznanil s svojo čebelarso prakso, ki se gotovo v marsičem razlikuje od vaše. Pričakoval sem, da se bo ob kakih mojih trditvah in ugotovitvah razvnela razprava. Pa je ni bilo. Ali to pomeni, da z vsem soglašate in sprejemate vse moje napotke brez pripomb? Zdi se mi, da le ni tako in da se še vse preveč čebelarjev pripombe, znanje in izkušnje ohranja zase. Niso pripravljeni stopiti v javnost, npr. s članki ali vsaj pismom. Seveda s tem ne mislim na taka pisma, kot ga je letos poslal na uredništvo Slovenskega čebelarja neki čebelar in v njem zagrozil, da bo odpovedal list, če bo še naprej objavljali pisanje, ki mu ni všeč. Tako ne gre! Če je kdo tako prepričan o svojem pravu, naj zbere korajžjo in odkrito razloži svoje poglede. Naš list je kar pravi kraj za to.

DECEMBER — MESEC BREZ ČEBELJE ZALEGE

Vrnimo se še zadnjikrat letos k našim čebelam in si skušajmo predstavljati, kako preživljajo ta čas stisnjene v zimsko gručo in skoraj brez izletnih dni. Na risbi za december je na prvi pogled vse tako kot prejšnji mesec. Edina pomembna razlika je, da na satju manjka oznaka za zalego. Te v tem mesecu v naših krajih (razen morda v toplejšem primorju) v naših čebeljih družinah ni več. Lahko rečemo, da je december *edini mesec v letu, ki ga čebele prežive brez zalege*. V začetku novembra se je v živahnih družinah z mladimi maticami še izlegala zadnja zalega. Sredi januarja pa bo sredi zimske gruče nezadržno vzkliklo novo življenje iz jajčec, ki jih bo podela matica.

V PRETEKLOSTI NISO BILE SAMO SLABE LETINE

Žal letos niso zalegle pobožne želje, da bi nam narava podarila obilno

letino. Se pač ne ozira na naše želje. Slaba letina pa nam ne sme vzeti poguma za naprej. Če se ozremo nazaj, vidimo, da smo imeli v preteklih letih najrazličnejše letine. V tem zimskem času je prilika, da izbrskamo stare podatke o količinah pridobljenega medu in jih primerjamo. Vendar pa poprej doženimo, ali pri računanju vsakoležne povprečne (srednje) bere ne delamo napak, s katerimi sami sebe nekoliko slepimo, saj potem podatkov ne moremo primerjati.

Skupne količine iztočenega medu v enem letu čebelarju ni težko izmeriti (posebno ne letos)... Težave nastanejo pri ugotavljanju povprečnega donosa na eno pridobitno družino. Mislim, da veliko čebelarjev pri tem računu upošteva samo tiste družine, ki so se do paše toliko razvile, da so bile sposobne kaj prinesiti. Pogosto pa čebelarji kaj radi navajajo samo bere svojih najboljših družin.

Pravilno je, če bi pri tem računu upoštevali vse družine, ki smo jih prejšnjo jesen zaznali kot pridobitne. Če nam je katera od tako zanimljivih družin čez zimo ali na pomlad odmrila ali močno oslabela, smo bili zaradi tega ob pridelek, ki bi ga bila ta družina prispevala k skupnemu izkupičku. Prizadevajmo si torej, da ne bomo imeli izgub zaradi zime, in seveda, tudi ne zaradi bolezni in drugih nadlog, ki lahko bistveno vplivajo na gospodarnost našega čebelarjenja. Iz svojih izkušenj vem, da je to mogoče, saj mi v zadnjih desetih letih ni odmrila ali bistveno oslabela nobena pridobitna družina. »Skrivnost« takega čebelarjenja sem popisal v letošnjih mesečnih navodilih. Pri natančnem izračunu povprečne bere ali sedaj že kar povprečne rentabilnosti naših pridobitnih družin moramo poleg tega upoštevati še vrsto drugih dejavnikov, kot:

— sodelovanje pomožnih družin;

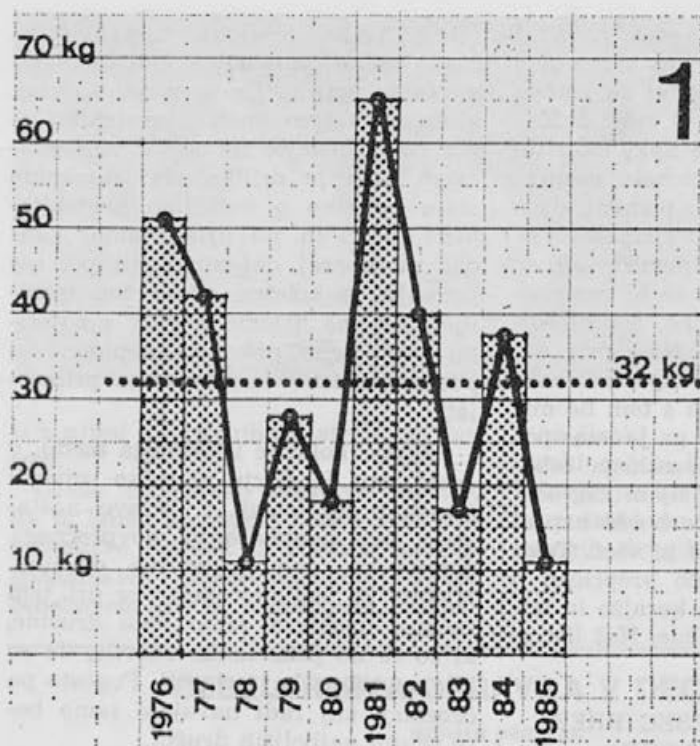

Diagram 1

Letno in skupno povprečje iztočenega medu na eno pridobitno družino v zadnjih 10 letih

M. D. — Bled

— pridobivanje drugih čebeljih pridelkov (vosek, matični mleček...);

— čebelarjenje na narejene ali naravnne roje in podobno.

Vendar se na tem mestu v te sicer pomembne podrobnosti ne moremo spuščati. Pregled povprečnih donosov na družino v zadnjih desetih letih mojega čebelarjenja kaže diagram 1. Vidimo, da so letine močno nihale. Izrazito dobri sta bili dve (1976 in 1981), ravno tako tudi izrazito slabi (1978 in letošnja). Morda bi po tej statistiki lahko sklepali, da nas že prihodnje leto čakajo vsaj povprečne bere, če že ne rekordna. Kdo ve?

SPOZNAJMO NAŠE PAŠE

Tehtnica, s katero tehtamo sprotne donose ene od naših družin, nam odkriva presenetljiva spoznanja in ugotovitve o pašnih razmerah okrog našega stojišča. Še posebej, če podatke

zberemo, jih uredimo in primerjamo. Moji podatki za 10 let so prikazani na diagramih 2 in 3. Na diagram 2 sem vnesel vse dneve, ko se je tehtnica vzdignila do 0,4 kilograma, od 0,5—0,9 kg in nad 1,0 kg.

Vse dneve s podatki o dvigu tehtnice sem prenesel na diagram 3, ki kaže, kolikokrat v 10 letih je paša nastopila na isti dan. Iz teh dveh diagramov vidimo:

— V opazovanem območju so možne štiri izdatnejše paše na leto; časovno se raztezajo od cvetenja češenj do pozne gozdne paše v začetku avgusta. Seveda ne nastopijo vse te paše vsako leto in tudi niso vedno tako izdatne, kot bi si želeli.

— Prva, »majška« paša, po kateri, če so razmere ugodne, že lahko prvič točimo, se pričinja redno ob koncu aprila in v začetku maja, ko začne cveteti sadno drevje, regrat in drugo zgodnje cvetje. Tako kot vse naslednje

paše je tudi to pašo mogoče izkoristiti le z zelo močnimi in popolnoma pripravljenimi družinami, to pa je tako zgodaj spomladi kar težavna naloga za čebelarja. Tudi jaz na to pašo doslej še nisem bil zadosti pripravljen.

— Druga, »*junjska*« paša na smreki in travnikih se prične med 27. majem in 9. junijem in je med vsemi pašami v mojem kraju v povprečju najbolj izdatna, žal pa ne tudi najbolj redna. V 10 letih je izostala dvakrat.

— Tretja, »*juljska*« paša na lipku in smreki se prične med 20. junijem in 7. julijem. Je manj izdatna, vendar zelo redna. Izostala je samo enkrat in tudi letos je bila samo ta paša.

— Četrta možnost je »*avgustovska*« paša, če zamedijo smreka in drugo drevje skupaj z otavo. Prične se med 24. julijem in 1. avgustom. Ni posebno izdatna in tudi ne redna. Izostala je kar štirikrat v 10 letih.

Tak pregled pašnih možnosti v daljšem obdobju kaže čebelarju, ki čebelarji v takih razmerah, da mora imeti družine pripravljene za pašo že zelo zgodaj za vse naslednje paše in da si ves ta čas ne sme privoščiti načrtovanega ali nepredvidenega omejevanja zaleganja, ki oslabi moč družin za naslednje pašne možnosti.

PAŠA JE TUDI SREDI LJUBLJANE

Še besedo, dve o pašnih razmerah, ki jih opazujem v severnem delu Ljubljane. Na kratko lahko rečem, da so pašne razmere, kljub temu da čebele žive sredo gosto naseljenega območ-

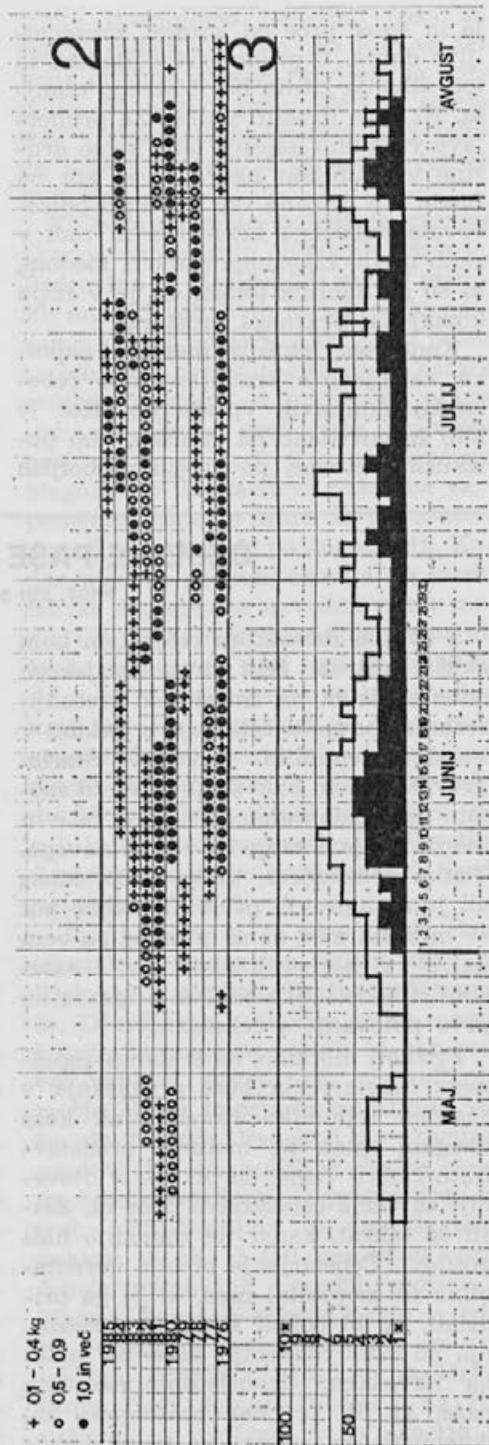
Diagram 2

Prikaz pašnih dni z donosi v vsakem od zadnjih 10 let

Diagram 3

Seštevek pašnih dni v 10-letnem obdobju kaže, v katerih dneh je več ali manj verjetnosti za dobro pašo

M. D. — Bled

ja in daleč proč od gozdov, presenetljivo dobre. V primerjavi z Bledom so tod nihanja letnih ber bistveno manjša. Ni tako izrazito slabi. Za primerjavo vzemimo letošnje leto, ko so družine v Ljubljani nabrale več kot na Bledu. Te družine vse leto niso potrebovale nobenega krmljenja in tudi v zimo gredo izjemoma samo z medom, ki so ga nabrale toliko, da je v satju komaj kaj praznega prostora.

Končujem letošnje mesečne napotke, zabeljene s kramljanjem o čebelarstvu zanimivih vprašanj. Kot je bilo že povedano na začetku, sem poizkusil svetovati po svojih najboljših

močeh in iz izkušenj, ki sem si jih pridobil z nekoliko posebnim načinom čebelarjenja v posebnih pašnih razmerah. Vse to ste, upam, upoštevali in smiselno uporabili pri vašem načinu dela s čebelami, v vaših panjih in na vaših pašah.

Priznam, da je bilo to risanje in pisanje, ki sem ga sicer opravljal z veseljem, tako kot tudi z veseljem čebelarim, precej naporno in da je kar čas, da prevzame pero naslednik.

Vsem želim veliko sreče, uspehov in zadovoljstva v novem letu, letu novih pričakovanj.

ČEBELJE PAŠE NA HRVAŠKEM

PROF. EDI SENEGAČNIK

S svojim današnjim referatom bom skušal ustreči želji organizacijskega odbora, da bi na današnjem srečanju seznanil navzoče čebelarje s pašami v sosedni republiki Hrvaški. Starim prevaževalcem bom z njim osvežil spomin na nekdanje medene zlate čase in morda v njem zanje ne bo nič novega. Tistim čebelarjem, ki se bodo danes ali jutri odpravili prvič na daljno pot — in takih med nami ni malo, pa bom dal nekaj koristnih napotkov, s katerimi si bodo lahko olajšali priprave na prvo potovanje s čebelami.

Priznati moramo, da si danes uspešnega čebelarjenja brez prevažanja v sosedno republiko Hrvaško ali kam drugam sploh ne moremo predstavljati. Dobro vemo, da pri nas v Sloveniji za večja čebelarstva paše ni. Zlasti še takrat, kadar ne zamedijo naši gozdovi. Čebelarjenje bi bilo nerentabilno in morebitni med, ki bi ga pridelali, ne bi pokrili stroškov prevažanja po sami Sloveniji. Tako pa lahko na Hrvaškem izkoristimo vse tiste paše, ki jih pri nas pravzaprav ni, domov pa se vrnemo na kako dopolnilno pašo in prezimovanje, če smo

se odločili, da prezimimo doma v Sloveniji in nismo izbrali kakega primerne prezimovališča v toplejšem hrvaškem podnebju.

Temu mnenju bodo gotovo pritrdili vsi, ki so si v zadnjih letih omislili moderne prevozne čebelnjake, bodisi da so jih napravili in preuredili iz odsluženih tovornjakov in avtobusov ali pa da so si priskrbeli kontejnerje. Koliko je danes pri nas takih vozil, nihče ne ve. Iz dneva v dan jih je več in nihče od vseh teh številnih prevaževalcev bi ne mogel uspevati brez dodatnih paš v sosedni republiki ali kje drugje. Slovenski čebelarji smo s to moderno tehnologijo prevažanja prišli v sam vrh sodobnega svetovnega čebelarstva.

Poglejmo, kaj je o pašah na Hrvaškem povedal njihov največji strokovnjak za čebeljo pašo in medovito rastlinje, žal že pokojni Filip Šimić: »Lahko bi trdil, da na območju naše republike traja večna pomlad in z njo tudi čebelja paša. Ko večji del naše države pokriva sneg in čebele mirno počivajo v svojih panjih, saj so cvetne poljane pod debelo snežno odejo, cve-

te ob morju in na otokih sredozemsko rastlinje, ki daje čebelarjem celo sredi zime včasih kar dobro pašo. Res je tako. Tu vlada namreč sredozemsko podnebje, ki najbolj pospešuje naravne in tudi kultivirane flore. Ravno zato se je tudi čebelarstvo na Hrvaškem v zadnjih letih silno razmahnilo. K temu so pripomogle zelo ugodne in različne podnebne razmere, in seveda, medovito rastlinje z izdatnim izločanjem medicinske. Ob obali in na otokih imajo torej čebele skoraj vse leto, razen morda v poletnem sušnem obdobju, dobro pašo od pomladnega rožmarina, kadulje, sivke do različnih vrst jesenske rese, planike, drače in drugih vrst sredozemskega rastlinja.

Seveda čebele lahko tu tudi prezimujejo, saj jih jeseni ni treba zapažiti za zimo in tudi ne tako izdatno oskrbeti z zimskimi zalogami kakor doma. Vendar pa so mnjenja o prezimovanju ob morju različna. Ni dobro, da čebele vso zimo izletavajo, ker jih burja precej uniči. Tudi varoa zalega vso zimo in zgodi se, da spomladi čebelarji pripeljejo z morja na repico mnogo šibkejšo družino kot čebelarji, ki so prezimovali čebele na celini, torej doma.

Prva izdatna paša, ki jo je vredno izkoristiti, je prav gotovo na repici. Lani so je zasejali na Hrvaškem 19.500 hektarov, letos pa doslej samo v Slavoniji 12.000 hektarov. Če računamo kake štiri panje na hektar, je samo na tem področju paše za kakih 80.000 panjev, da ne govorimo o zasejanih površinah še v Podravini, Sremu, Bački in Baranji. Obširne zasejane površine najdemo ob avto cesti kmalu za Zagrebom in nadaljujejo se vse do Novske, Okučanov, Nove Gradiške, Slavonskega Broda in še dalje proti Vinkovcem. Veliko repice sejejo v okolici Djakova, Vukovara in zlasti Osijeka in sploh v Podravini (Našice, Orahovica, Daruvar). Repica ne medi povsod enako dobro, daje pa do 20 kg medu in jo

lahko imenujemo temeljno pašo za razvoj čebeljih družin. Na njej se čebele družine odlično razvijajo za poznejšo akacijevu pašo. Repico sejejo tudi v slovenski in hrvaški Istri, tako da naši prevaževalci že vozijo čebele tudi tja.

Ko paša na repici pojenjuje, zacveti akacija na obširnih območjih Baranje, Podravine in Moslavačke gore v manjših nasadih, ob živih mejah pa jo najdemo skoraj povsod. Akacija je poleg repice naša najizdatnejša paša. Zaradi svojega nežnega in prijetnega okusa sodi akacijevca med naše najboljše medove in je tudi izvrstno izvozno blago. Zato je akacijeva paša ena najpomembnejših ne samo na Hrvaškem, ampak tudi drugod po Jugoslaviji. Kadar namreč pri nas akacija ne medi, takrat Jugoslavija navadno nima medu. Ob ugodnih vremenskih razmerah lahko dobimo na njej tudi 30 do 40 kg na panj. Seveda pa je to bolj redko, kajti ob cvetenju nam jo prav rado zagode hladno vreme, tako da so potem donosi seveda manjši, navadno točimo le po enkrat. Zgodi pa se tudi, da suh južni veter prepreči vsakršno medenje in akacijevu cvetje v dveh dneh popolnoma uniči.

Zadnja leta se je akacija posebno izkazala v Podravini. Znani kraji so Bjelovar z okolico, Križevci, Pitomača, Djurdjevac z okolico in še marsikateri. Ti kraji so postali že kar preveč vabljivi, ravno tako pa tudi območje okrog Popovače in Kutine vse tja do Novske. Ponekod so akacijevi gozdovi tik ob poljih z repico, tako da čebelarjem čebel še prepeljavati ni treba. Pripominjam, da smo še pred kakimi 10 ali 15 leti množično vozili čebele mimo teh cvetočih gozdov v Mačvo. Nekateri so vozili celo v daljno Šumadijo, torej 300 do 500 km dlje od teh akacijevih gozdov na Hrvaškem. Celo domači čebelarji na Hrvaškem so opuščali svojo akacijo in se selili v Mačvo. Potem pa smo vse

večkrat ugotavljali, da je akacija na Hrvaškem bolj medila kot v Srbiji. Po akaciji bi bilo do kostanjeve paše kratko brezpašno obdobje, če ne bi izkoristili paše na amorfi. Ta grmič, ki je po listih podoben akaciji, daje čebelarom obilo prvovrstnega cvetnega prahu in tudi nekaj medu. Čebele dobesedno natrpajo sate z rdečo obnožino tako kot na kostanju.

Lipova paša za prevaževalce ni tako privlačna, ker pogosto odpove, zato pa je kostanjeva paša po svoji pomembnosti takoj za repico oziroma akacijo. Kostanjevih gozdov je po Hrvaškem veliko, čeprav jih počasi tudi tu uničuje rak. Obširni gozdovi se razprostirajo od Dvora na Uni, Kostanjice in Petrinje tja do Gline in še dlje proti Karlovcu in njegovi okolici. Najdemo jih tudi v okolici Zagreba, na Učki in v Istri. Ob ugodnem vremenu lahko dobimo tudi do 30 kg na panj. Kostanj je pomemben za razvoj čebeljih družin, zlasti njegova obnožina, ki pride več kot prav zlasti v morebitni brezpašni dobi do jeseni. Pri nas v Sloveniji cveti kostanj 14 dni pozneje, in zato nekateri prevaževalci izkoristijo najprej pašo na Hrvaškem, potem pa prepeljejo čebele v naše kostanjeve gozdove.

Na Hrvaškem po končani kostanjevi paši res ni čisto brezpašne dobe, zlasti če se čebelarji odločijo za pašo na meti in sončnici ali če zamede gozdovi v Gorskem kotarju, na Kapeli ali Velebitu. Če ni prehude suše in Lika ne odpove, se lahko čebelarji odpravijo na materino dušico in jesenska pasišča v Gorskem Kotaru in so na voljo izdatna in naravnost idealna pasišča v Gorskem Kotarju in gozdnih predelih Like in Plitvic. Hrvaški čebelarji šele zadnjih 10 let prav odkrivajo posamezne paše, zlasti gozdno, in mnogi kraji, zlasti v Bosni in na Velebitu, še danes niso raziskani. Tu so še obširna področja z neodkritimi pasišči, ki jih bo treba raziskati.

Morda bi pri tem sodelovali tudi slovenski prevaževalci in tako pomagali hrvaškim čebelarjem.

Julija zacveti na Lonjskem polju meta. Če je ugodno vreme in meta spomladi ni bila predolgo pod vodo, lahko tako zamed, da da dovolj za točenje. Čebele se na njej odlično razvijejo za jesen in potem ugodno prezimujejo. Tudi letos se je večina prevaževalcev v naravnost tropski suši in vročini zatekla iz liških gozdov na Lonjsko polje. Čeprav je zdaj tam, lahko bi rekli, tovarnjak ob tovarnjaku, čebele vendarle paberkujejo in dobe vsaj zase, in to je letos že kar dovolj.

Seveda imajo čebelarji na voljo tudi pašo na sončnici. Še pred 10 leti smo jo kar dobro izkoriščali, kajti nova vrsta hibridne novosadske sončnice je kar dobro medila tudi v Sremu in Slavoniji, zlasti pa v okolici Osijeka, Djakova in Vinkovcev, da ne govorimo o izvrstnem medenju v Bački in Vojvodini. Sončnico pa so potem napadle razne glivične bolezni in morali so jo škropiti tudi med cvetenjem. To je bilo usodno za čebele, nekateri čebelarji so pretrpeli veliko škodo, spet drugi so izgubili vse svoje živali. Zadnja leta si zato ni nihče več upal na to pašo, to pa se seveda močno pozna pridelku. Letos so škropili že prej in sončnica je spet zamedila, tako da so ponekod dobili tudi 40 do 50 kg medu, zlasti v okolici Zrenjanina, Bački in tudi ponekod v Slavoniji. Res škoda, da o tem niso bili obveščeni slovenski prevaževalci, ki so morali letos v tem času doma svoje čebele celo krmiti, če so jih hoteli obdržati pri življenju. Torej lahko na sončnico spet računamo, vendar pa moramo vedeti, da začne cveteti že v začetku julija, takrat kot naš pravi kostanj. Najbrž se bodo čebelarji težko odločali za eno ali drugo pašo. Lažje bo na Hrvaškem, kjer zacveti kostanj že 14 dni prej kot pri nas.

Konec julija in v začetku avgusta smo vozili včasih že kar množično na jesensko reso v Liko. Od Perušića prek Gospića nekako do Medaka in še dlje proti Gračacu je bilo več kot 10.000 hektarov. Zdaj so jo z borovimi nasadi precej uničili, toda še vedno je dovolj za pašo. Vendar pa zadnja leta zaradi prehude suše in morda tudi drugih vzrokov ni medila in prevaževalci so peljali domov lažje panje. Podobno kot pri nas na ajdi. To, pred leti tako cenjeno pašo danes čebelarji vedno bolj opuščajo. Jesenske rese pa je tudi drugod dovolj. Velike površine so okrog Oštarij, Ogulina, Karlovca, Topuskega in še kje. Kdor bo hotel izkoriščati te paše, se bo pač moral sam odpraviti tja v izvidnico. Paša na žepku je pravzaprav zadnja in lahko najbolj izdatna. Največ ga je na obeh straneh Velebita tja do Dalmacije in še dlje proti jugu. Ob obali in na otokih ga je tudi precej. Prav tako v notranjosti Bosne okrog Duvna, Gračaca, Bosanskega Drenovca, Malovana in Bosanskega Grahova ter še po mnogih drugih krajih. Čeprav lahko žepek odlično medi, leta 1951, denimo, so dobili v Bosanskem Drenovcu na njem kar 104 kg, pa je nadvse občutljiv in že nekaj let ni medil. Kdor je imel srečo, je morda čisto po naključju ujel kako točenje, v glavnem pa z njim ni bilo nič. Čebelarji se ga kar panično boje, kajti če ne medi, družine tako oslabe, da pripeljejo čebelarji domov samo še družinice na treh ali štirih satih. Za to so krivi brezpašni dnevi, burja in vročina. Zaradi naravnost velikanskih prevoznih stroškov bo danes marsikateri čebelar dobro premislil, preden se bo odpravil na tako dolgo in tvegano pot. Tudi letos je naravnost tropska vročina žepek dobesedno poparila in niti misliti ni, da bi zamedil. Tudi morebitno jesensko deževje ga ne bo več toliko osvežilo, da bi letos še zamedil. Kadar je žepek medil (leta 1948, 1951,

1964 in morda še kdaj), takrat smo imeli odlično bero in v rekordni letini, kot sem že omenil, so v Bosanskem Drenovcu natočili čez 100 kg na panj, dnevni donosi pa so bili tudi do 14 kg. S temi resničnimi in skoraj že astronomskimi številkami bi prihodnje prevaževalce rad navdušil in jim mimoregre povedal, kako radodarna je lahko sicer skopa narava. Žal pa takega medenja ni vsako leto. Čebelar mora poskrbeti, da bo tak zlahtni in nepričakovani dar narave pričakal z močnimi panji, kajti le take družine lahko veliko naberejo. Na take darežljive dni moramo biti seveda pripravljeni in se takoj odpraviti na pot, kajti taka paša traja navadno le nekaj dni.

Tu je premalo prostora, da bi se zdaj pogovorili še o različnih formalnostih, ki jih je treba opraviti pri prevažanju. Sicer pa smo o tem že veliko pisali. Naj povem le to, da bodo morali prevaževalci vse sami popraviti in urediti stvari na pasišču. Najprej se bodo morali pogovoriti z domačimi čebelarji, opraviti formalnosti na občini in pri veterinarju, predvsem pa se bodo morali pogovoriti z lastnikom stojišča oziroma zemljišča, kamor bodo postavili svoj tovornjak. Naši čebelarji prevaževalci bodo kaj kmalu spoznali, da nas hrvaški čebelarji sprejemajo z odprtimi rokami, včasih zaradi svoje prevelike širokosrčnosti celo v svojo škodo. Zato pazimo, da jih ne bomo kakorkoli razočarali. Nikar jim torej ponoči ne pripeljimo svojih tovornjakov tik pred njihove čebele. Nič čudnega ne bi bilo, če bi to povzročilo hudo kri, in naše toliko cenjeno in opevano bratstvo bo na hudi preizkušnji. Vse stvari je treba urediti pred prevozom. Naj poudarim še to, da je zelo važno, da se pogovorimo in pogodimo z lastnikom stojišča in poskrbimo tudi za varuha, če ne bomo ostali pri čebelah. To je nadvse važno, če nočemo doživeti kakih presenečenj, kot so jih doživeli čebelarji, ki so pustili svoje pre-

vozne čebelnjake kar na samem, ne da bi bili poskrbeli za njihovo varstvo. Vse stvari se dajo prav lepo urediti, sploh pa so se med domačini in našimi čebelarji spletle že pravcate prijateljske vezi. Danes so slovenski čebelarji skoraj povsod dobrodošli. Seveda pa slišimo včasih tudi kako trpko in očitajočo pripombo: »Noč ga je dala, noč ga je vzela.« To nam prav gotovo ni v čast, najmanj pa lahko koristi

tistim čebelarjem, ki si bodo morda tukaj iskali pašo za svoje čebele.

Sicer pa velja tudi pri tem naša stara resnica, da lepa beseda lepo mesto najde. Tako smo delali slovenski prevaževalci že doslej in zato nas hrvatski čebelarji tudi cenijo in spoštujejo. Zavedajmo se tega tudi v prihodnje in na svojih prevaževalskih poteh nikar ne izgublajmo tega velikega ugleda.

»ZAKLADNI« PREVOZNI ČEBELNJAK - PRIKOLIČAR

MARJAN DEBELAK

Seznanila sva se lansko leto sredi čebelarskega vrveža v »Jurčku« na Gospodarskem razstavišču. Rekel je, da pripravlja nekaj, kar me bo gotovo zanimalo, in me povabil, naj si pridem to reč ogledat.

Vlado Šušteršič iz Medvod, o katerem pripovedujem, ne čebelari kdove kako dolgo, vendar prekaša s svojim že doseženim znanjem, predvsem pa neizmernim navdušenjem, delavnostjo in iznajdljivostjo marsikaterega čebelarskega veterana.

Takoj je bilo videti, da se je zapisal med manjše čebelarje-prevaževalce, ker je stal pred njegovo hišo ličen čebelnjaček s kakimi desetimi žnider-

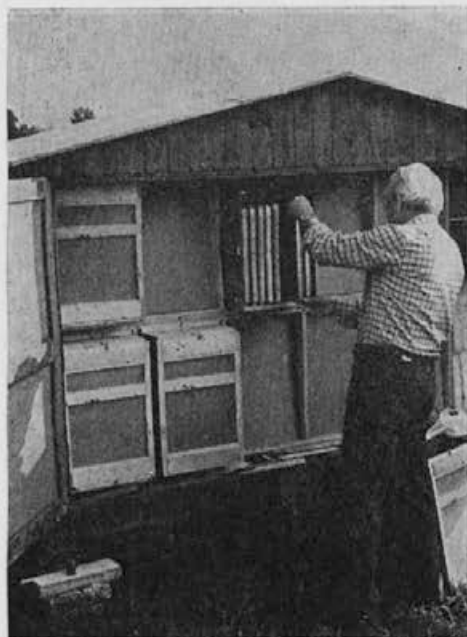
šiči, postavljen na enoosni prikolici, tako da ga je mogoče varno voziti z osebnim avtomobilom.

Kasneje sem zvedel, da je vse razen podvozja naredil sam, pa čeprav po poklicu ni mizar ali kaj podobnega. Potrudil se je in poslikal tudi panjska pročelja, čeprav meni, da ni posebno slikarsko nadarjen. Za čebelarsko stvar je zlahka preskočil tudi to oviro.

Zanimivost, ki jo je napovedal v »Jurčku«, pa je bila vidna z zadnje strani čebelnjaka, ko je odprl dvokrilna vrata: vse AŽ panje standardne notranje mere je namreč opremil z zakladami in Frančičevimi pitalni-

Pročelje ali »čebelja stran« malega prikoličnega čebelnjaka V. Šušteršiča

Hrbtna ali »čebelarjeva stran« čebelnjaka, ki je v celoti opremljen z zakladami in Frančičevimi pitalniki

Odstrani se pokrov z zaklade in gnezdo je na dlani za pregledovanje.
Na zakladah so obešeni veliki Frančičevi pitalniki

ki. Tako je Vlado prvi med našimi čebelarji prevaževalci (ali pa med redkimi), ki nad »zakladnim« čebelarjenjem z našimi žnideršiči ni zamahnil z roko in na pamet presodil, da ta novotarija ni za resne čebelarje.

Doslej je izdelal in naselil že dva taka čebelnjaka, v delu pa ima tretjega, o katerem pravi, da je že skoraj popoln. Vse, kar naredi, namreč takoj preskusi, da vidi, kako se obnese, nato pa po potrebi popravi, ugotovitve pa upošteva pri naslednjem čebelnjaku, ki ga dela!

Posebnost njegove izvedbe je, da panjev nima ločenih, temveč jih je sestavil v celoto v obliki omar z vmesnimi stenami. S tem je pocenil izdelavo, povečal toplotno izolacijo pri prezimovanju in pomladnem razvoju družin, znižal težo prikolice in povečal stabilnost med prevozom. Kot že rečeno, je Vlado posvetil posebno pozornost zunanjemu videzu svojih čebelnjakov na kolesih. Ne sa-

Pregled nad dogajanjem v AŽ panju omogoči odstranjen zaklada

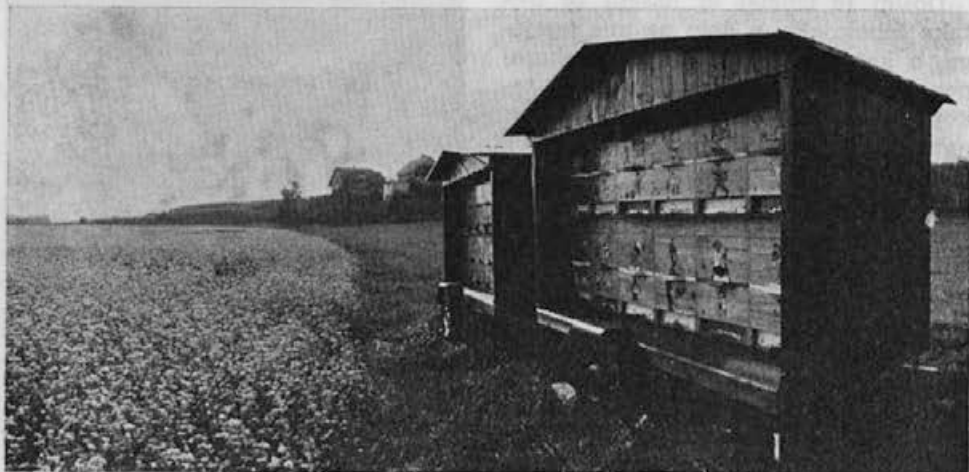
Satniki v AŽ panju morajo biti pri uporabi zaklade na prevoznem čebelnjaku zavarovani pred premikanjem z nekoliko prirejeno razpiralno letvico, posebej za zgornjo in posebej za spodnjo vrsto satov. Če ne prevažamo, pa tega ni treba

Pri pregledu satja v spodnjem oddelku AŽ panja

mo s poslikanimi pročelji, temveč tudi z obliko strehe in zunanjo obdelavo sten je dosegel, da je njegov čebelnjak, kjerkoli stoji, v okras okolju. Žal tega ne moremo reči o mnogih

drugih sodobnih prevoznih ali stalnih čebelnjakih, katerih lastniki so pozabili, da so čebelarji, svojim »muham« in sebi od zmeraj namenjali ne samo praktična in udobna, temveč tudi le-

Mala prikolična čebelnjaka ob veliki njeni ajde, ki pa žal tudi letos ni medila, čeprav ji na pogled ves čas bujnega cvetenja ni ničesar manjkalo...

pa bivališča, ubrana z okoljem, v katero so bila postavljena.

Oglejmo si nekaj bistvenih značilnosti tega malega prikoličnega čebelnjaka:

— izlet čebel je samo na eni strani čebelnjaka, zato ga lahko vedno obrnemo v najustreznejšo smer;

— prevažamo ga z osebnim avtomobilom;

— ko čebelar pripelje čebele na pašo, se vrne s svojim avtom in tudi po čebele gre udobneje s svojim avtom;

— pri manj izdatnih pašah tak čebelnjak manj obremenjuje pasišče, ker je manj čebel na kupu;

— primeren je samo za manjša čebelarstva in krajše vožnje na pašo;

— ni tako prikladen za delo, skladiščenje in bivanje kot veliki prevozniki čebelnjaki.

Mali prikolični čebelnjaki, bodisi paletni ali kontejnerski, seveda ne morejo nadomestiti velikih čebelnjakov, vsekakor pa odpirajo več možnosti, da pridejo do večjega pridelka medu tudi čebelarji z manj družinami in manj sredstvi.

Zaželim jim srečna in medena potovanja!

ČEBELARSKI RAZISKOVALNI TABOR GORA 1985

JANKO BOŽIČ

(nadaljevanje)

V dosedanjih številkah smo brali o delu ČRT '85, tokrat pa bi rad povedal nekaj svojih mnenj o problemih, ki se jih je dotaknil tabor. Na koncu še navajam, s čim se namerava ukvarjati ČRT '86.

KOSTANJEV RAK

Ni mi čisto vseeno, kaj bo s kostanjevo pašo, saj sem tudi sam prizadet. Dejstvo je, da bodo kljub vsem prizadevanjem propadli številni, predvsem čisti sestoji pravega kostanja. Kako bo naprej, pa je odvisno od človekovega ravnanja. Ne bom se spuščal v postopke za saniranje bolezni, ampak bom raje opisal, kaj se trenutno dogaja s kostanjevimi sestoji v Posavju.

Ko smo bili s kostanjeviškimi gozdarji na Gorjancih, sem se lahko podrobneje seznanil z ravnanjem s kostanjevimi sestoji. Na Gorjancih raste kostanj do okoli 700 m nadmorske višine, in to na SV, S in Z pobočjih. Močno obolele sestoje gozdarji v celoti posekajo, nato pa posadijo

smreke. Ne prizadevajo si za čiste sestoje, ampak za mešan gozd z listavci. Resno razmišljajo o dosajevanju žlahtnih listavcev, predvsem belega javora (*Acer pseudoplatanus* L.) in lip. Težave imajo, ker manjka lipovih sadik, saj jih drevesnice gojijo predvsem za parke. Tak mešan gozd kar zadovoljivo nadomešča pravi kostanj. Paše so sicer malo manj bogate, zato pa so razporejene čez daljše obdobje.

Takšno stanje vlada predvsem v družbenih gozdovih, ki so v višjih legah. V zasebnih, ki so zvečine v nižjih legah in po krškem hribovju, pa gojijo kmetje več robinije (*Robinia pseudoacacia*), ki jo potrebujejo za vinnogradniško kolje. Tako raste akacija pogosto tik ob kostanjevih sestojih ali se z njimi celo meša. Vsi pa vemo, da je robinija močno agresivna. Zato prva zaseda izpraznjeni prostor zaradi sušenja kostanja. Na svoj račun pa pridejo tudi gozdarji, saj se tam kjer je kostanj primešan v hrastovih gozdovih, močno uveljavlja graden na račun kostanja.

Kot lahko vidimo, končna bilanca ni tako slaba, kot kaže na prvi po-

gled. To pa ne pomeni, da lahko čebelarji stojimo križem rok, narobe, še bolj si moramo prizadevati za ohranitev čim več sestojev pravega koštanja.

ZUNANJA MORFOLOGIJA ČEBEL

Ko sem se zaradi mentorstva malo bolj poglobil v zunanjo morfologijo čebel, sem ugotovil, da naša čebelarška literatura to področje izredno površno obravnava. Svetla izjema je le prvi del knjige *Sodobno čebelarstvo* (ZČDS — 1955), ki pa prikazuje posamezne telesne dele premalo funkcionalno. To vrzel bi lahko izpolnil učbenik o biologiji navadne čebele, ki bi bil primeren tako za čebelarje kakor za študente in srednješolce.

Dobro poznavanje morfologije čebel je izredno koristno pri razlagi funkcionalnosti čebeljega telesa. Nujno pa je tudi pri raziskovanju morfoloških znakov za selekcijske potrebe.

VEDENJE ČEBEL

Vsak mesec lahko v strokovni literaturi beremo o raziskovanjih vedenja čebel, saj je to v svetu med najbolj proučevanimi področji biologije čebele. Tudi tu potrebujemo v domači literaturi osvežitev. Nepravilnosti, ki se dogajajo pri prevozi čebel na pasišča in v sami tehnologiji čebelarjenja, so najpogostejše posledice tega, da čebelarji ne poznajo vedenja čebel.

PELODNA ANALIZA

Pelodna analiza je od letos obvezen postopek za nadzorovanje kvalitete medu. Pogostoma nastajajo pri analizi napake, za katere je krivo slabo poznavanje morfologije cvetnih prahov. Ni dovolj, če poznamo prahove najbolj značilnih medovitih vrst, poznati moramo vsaj še najbolj podob-

ne in sorodne vrste. V zvezi s pelodno analizo se mi je porodila misel o kontroliranem geografskem poreklu medu. Inž. F. Šivic mi je povedal, da imajo tržaški čebelarji podobno zamisel. Sam si to predstavljam takole. Med s posameznega pašnega območja vsebuje pisano zbirko cvetnih prahov. Med njimi jih nekaj stalno nastopa v natančno določenih večjih količinah, zato jih lahko imenujemo *glavni ali vodeči cvetni prahovi*. Pomembno vlogo imajo tudi prahovi, ki stalno nastopajo, vendar v majhnih, komaj zaznavnih količinah, zato jih lahko imenujemo *značilni cvetni prahovi*. Druge prahove, ki nastopajo le v posameznih vzorcih, lahko imenujemo *pojavnjajoče se prahove*. Metodologija je izredno podobna fitocenološkimi, pri katerih je vzorec popisna površina, namesto pelodnih zrn pa se štejejo posamezni primerki rastlinskih vrst. Ideja bi bila uresničljiva, če bi financirali raziskovalno nalogo o tem. Zaradi izsledkov takih raziskav, bi lahko vsak kupec z etikete na kozarcu ugotovil, kateri med je kvalitetnejši.

Višja kakovost dosega tudi višjo cena na trgu. Kdor bo prej poslal na trg med višje kakovosti, bo prej žel plodove.

ČEBELARSKI RAZISKOVALNI TABOR 1986

Tudi prihodnje leto nameravamo organizirati tabor. Najverjetneje bo nekje na Gorenjskem. Brž ko bo mogoče, bomo sporočili kraj, čas in program. Tabor želimo programsko in tudi številčno razširiti. Zato že sedaj pozivam vse, ki bi želeli sodelovati pri programu kot udeleženci, naj se na kratko predstavijo in prijavijo pri ZČDS ali Gibanju Znanost mladini, ZOTKS, Lepi pot 6, Ljubljana. Prihodnji tabor bo vključil tudi 4 mlade čebelarje (osnovnošolce), ki bodo najboljše v višji skupini na republiškem

30. APIMONDIA — KONGRES V DEŽELI VZHAJAJOČEGA SONCA, DELA IN CVETJA

V času od 10. do 16. 10. 1985 je bil v japonskem mestu Nagoya svetovni kongres čebelarjev. Zaradi velike oddaljenosti je bilo na kongresu razmeroma malo čebelarjev iz Evrope in obeh Amerik. Iz Jugoslavije nas je bilo 20, največ jih je poslala poslovna skupnost za čebelarstvo, tako da so bili navzoči vsi direktorji razen direktorja Medoprodukta, tov. Franja Temunovića. Z izjemo profesorjev naši delegati niso aktivno obvladali uradnih jezikov na kongresu.

Potovanje iz Jugoslavije čez severni tečaj v Tokio je potekalo brez težav, čeprav je bilo zelo naporno.

Lokalni čas Japonske je pred našim za celih 8 ur. Ko gremo običajno v Jugoslaviji okrog 22. ure v posteljo, je bila na Japonskem ura 6 in smo morali že vstati, namesto da bi šli še le spat. Biološki ritem potnikov je bil zato postavljeni povsem »na glavo«.

Nekaterim našim udeležencem sta čas kot tudi klima povzročala velike težave.

Po prihodu v Tokio smo si naslednji dan ogledali 11-milijonsko mesto. Bili smo osupli nad redom, ki vlada v gostem prometu tega velikanskega človeškega mravljišča, in navdušeni nad vljudnostjo in urejenostjo meščanov. Sploh smo bili ves čas bivanja na Japonskem deležni izjemne pozornosti gostiteljev. Ogledali smo si tudi nekaj običajev, kot obred pripravlja-

nja in pitja čaja in urejanje ikebane, in del japonskega cesarskega dvorca.

V Tokiu smo si ogledali mesto s 300 metrov visokega stolpa, ki je tretji najvišji na svetu. Japonci bi želeli imeti najvišjega, vendar jim neugodna sestava tal ne dovoljuje graditi višje stavbe. Ogledal sem si tudi del japonskega dvora. Kakor nam je znano, je na Japonskem še vedno prvi človek cesar, ki je edini vladar na svetu, ki vlada že nad 60 let.

Po pripovedovanju vodiča je cesar, čeprav je že 60 let star, zelo zdrav in bo lahko vladal še 20 let.

Datum na Japonskem pišejo takole: 60 (leto vladanja), 10 (mesec), 16 (dan v mesecu).

Drugi dan smo z vlakom odpotovali v skoraj 400 km oddaljeno mesto Nagoya, ki je tretje največje japonsko mesto z čez dva milijona prebivalci. Japonci so izjemno natančno pripravili slovesno otvoritev kongresa. Častni predsednik organizacijskega odbora je bil prestolonaslednik, princ Takamatsu, ki je v pozdravnem govoru izrazil veliko zadovoljstvo nad tem, da je Apimondia priredila svoj kongres prvič na Japonskem. Ob tej priložnosti je japonski minister za pošto M. Sabo izročil prestolonasledniku kolekcijo znamk, ki so bile izdane na čast jubilarnega 30. kongresa.

Predavanja, prikazovanje filmov in diapozitivov in razstava so bili v kulturnem centru.

Referati na kongresu niso prinesli kaj bistveno novega in po tem je bil kongres povsem povprečen. Razstava čebelarске opreme je bila dokaj skromna, saj nisem videl nobenih novosti, ki bi jih veljalo sprejeti v našem čebelarstvu.

Od naših udeležencev so imeli referate naslednji tovariši:

— Kulinčević (Vzreja, Varoa — biološko),

— Popesković (Zatiranje varoe, So-dobno čebelarjenje),

— Kostantinović (Toplotno zatiranje varoe),

— Sulimanović (Čebelje bolezni).

Tov. Franc Šivic je poslal na kongres kolekcijo diapozitivov prevoznih čebelnjakov. Za odlične posnetke je prejel bronasto medaljo, ker pa se sam kongresa ni udeležil, sem visoko priznanje zanj prevzel jaz in mu ga v Ljubljani izročil.

Jugoslavija se je s svojimi čebeljimi pridelki udeležila tudi razstave. Žal je poslovna skupnost naš nastop slabo pripravila, poleg tega pa je našim podjetjem prepovedala, da bi se podpisala pod razstavljene predmete, čeprav je to v nasprotju s poslovno moralo. Zaradi vsega tega je bila naša DO izjemno skromno predstavljena.

Vseeno pa je pri ocenjevanju razstavljenih izdelkov hp Medex kot edina jugoslovanska delovna organizacija prejel za izdelke apiterapije najvišjo nagrado — zlato medaljo.

Za sklep naj še povem, da je Jugoslavija izgubila kandidaturu za svetovni kongres leta 1987, namesto pri nas bo kongres na Poljskem.

Da smo izgubili kongres, me nič ne preseneča, saj so celotno organizacijo vodili nestrokovno in domišljavo. Pobudo za našo kandidaturu so dale organizacije v Splitu, vse nadaljnje akcije sta vodili poslovna skupnost in turistična organizacija Dalmacija-turist, ki je želela odstopiti Dioklecijanovo palačo turizmu, ne pa čebelarstvu.

Nasprotni kandidat je bila Poljska, ki je zadevo vodila zelo strokovno. V Nagoyi so bili vsi predstavniki Jugoslavije prepričani, da bo naslednji kongres v Splitu. Bil sem edini, ki sem o tem dvomil.

Globoko sem prepričan, da smo kongres izgubili zaradi nestrokovnega dela v zvezi s kandidaturu.

Naše razočaranje je nekoliko omilil član Apimondie dr. Gnädinger, ko nam je med pogovorom zagotovil, da bo kongres čez 6 let zanesljivo v Ljubljani.

NEKAJ O ČEBELARSTVU NA JAPONSKEM

Japonska se razprostira med 30° in 45° severne širine in meri okrog 370.000 kvadratnih kilometrov.

Podnebje je za čebelarstvo zelo ugodno. Letne temperature so različne, tako dosegajo na jugu čez 30 stopinj Celzija, na severu pa padejo pozimi tudi pod minus 10 stopinj Celzija.

Največ čebelarjev čebelarji z domačo japonsko čebelo (Apis cerana japonica), ki jo njihova literatura prvič omenja leta 1943. Moderno čebelarjenje se na Japonskem pričinja z 1976. letom, ko so na Japonsko uvozili čebele iz Evrope in moderne panje s premičnim satjem.

Nekaj statističnih podatkov:
1. januarja 1985 je bilo na Japon-
skem 9429 čebelarjev, ki so imeli

284.719 panjev. Čebelarstvo je na po-
sameznih območjih različno močno:

ČEBELARJENJE IN ČEBELJI PRIDELKI V LETU 1984

Pokrajina	Čebelarjev	Panjev	Medu (t)	ČV (t)	MM (t)
Hokkaido	181	8388	733	13,7	1.289
Tohoku	1279	30697	735,3	19,9	2.097
Kanto	2871	55231	903	16,2	2.652
Chubu	832	25018	914,3	10,1	1.665
Kinki	1057	24653	548,6	6,1	509
Chugoku in Shikoku	1688	57387	944,5	8,2	828
Kyushu	1591	83345	2018,9	81,2	2.117
SKUPAJ	9499	284719	6797,6	155,4	11.157

Japonski čebelarji zelo uspešno so-
delujejo pri opravljanju raznih kul-
tur, in sicer s čez 100.000 panji ali
več kot 40 odstotkov vseh družin. Če-
bele so še zlasti pomembne pri opra-
ševanju jagod na organiziranih plan-
tažah, saj samo pri tem sodeluje čez
700.000 čebeljih družin. Japonski
predpisi iz leta 1955 določajo, da se
mora vsak čebelar registrirati ter pri-
javiti število panjev in njihovo loka-
cijo. Čebelarji imajo zelo velike ugo-
dnosti, zato se, kot smo videli iz ta-
bele, zelo hitro večja zlasti pridelava
medu in matičnega mlečka. Pospešu-
jejo tudi prevoz čebel na pašo. Glav-

ne rastline, ki dajejo nektar, so aka-
cija, detelja in lipa.

Pridelujejo veliko matičnega mle-
čka, cvetnega prahu in propolisa in
porabijo za nas skoraj nepojmljive
količine teh pridelkov, samo matič-
nega mlečka, npr., čez 150 ton.

Uporabljajo tudi čebelji strup,
zlasti v akupunkturi. Pomagajo si s
piki živih čebel in tako zdravijo pa-
ciento, ki trpijo za revmatizmom, iši-
asom itd.

Domača pridelava čebeljih pridel-
kov ne zadošča, zato v zadnjih letih
uvažajo vse več medu, čebeljega vo-
ska in drugih čebeljih pridelkov.

PREGLED DOMAČE PROIZVODJE IN UVOŽENIH KOLIČIN V TONAH:

	Med	ČV	MM
Domača proizvodnja	6.797,6	155,4	11.157
Uvoz	33.178,1	759,8	182.669

Japonska je tretja največja uvoz-
nica čebeljih pridelkov za ZRN in
ZDA. Vse pa kaže, da bo že v nekaj
letih zavzela prvo mesto. Seveda ima-
jo tudi japonski čebelarji težave s
sovražniki čebel in čebeljimi bolezi-
nimi. Največji sovražnik čebel je ve-
lika ost (*Vespa mandarinia*), ki na-
pada čebele jeseni. Dvajset teh veli-
kih os lahko v 2—3 urah uniči čebe-
ljo družino.

Vsi japonski čebelarji se že dolgo
bojujejo proti največjemu parazitu —
Varroa jacobsoni.

Žal do sedaj tudi oni niso odkrili
povsem uspešnega sredstva za popol-
no uničenje varoe. V okrog 2500 pa-
njih letno odkrijejo ameriško gnilo-
bo čebelje zalege. Uničujejo jo tako
kot mi, s sežiganjem prizadetih čebe-
ljih družin.

Na Japonskem deluje več pomemb-
nih znanstvenih in strokovnih insti-
tucij, ki skrbijo za razvoj čebelarstva.

Čebelarji so združeni v Čebelarско
zvezo Japonske.

Med kongresom smo si tudi ogle-
dali, kako delajo japonski čebelarji.

Prva skupina udeležencev je šla na ogled čebelarkega muzeja, druga je obiskala čebelarja, ki prideluje med, tretja pa čebelarja, ki prideluje matični mleček. Največ naših predstavnikov si je ogledalo pridelovanje matičnega mlečka. Čebelarji čebelarijo zvečine v DB panjih, tudi tisti, ki proizvajajo matični mleček. Pri ogledu pridelave matičnega mlečka nisem opazil izrazitih posebnosti, nemara je vredno omeniti, da si japonski čebelarji postavljajo na pasišču $3 \times 3 \text{ m}^2$ velike šotore in potem v njih pobirajo matični mleček in dajejo ličinke v matičnike. Matičniki (lončki) so pla-

stični, matični mleček pa pobirajo z vakuumsko črpalko. Na panj pridelajo od 200 do 300 g matičnega mlečka.

Kot sem že dejal, se veliko čebelarjev seli s paše na pašo, le tako imajo njihove čebelje družine dovolj hrane. Letni pridelek medu znaša v povprečju 70 kg na panj. Čebelarstvo je povsem v zasebnih rokah. Čebelarji prodajajo med in druge čebelje pridelke bodisi naravnost porabnikom ali pa podjetjem, ki trgujejo z medom.

Glavni direktor HP MEDEX
Aleš Mižigoj, dipl. oec.

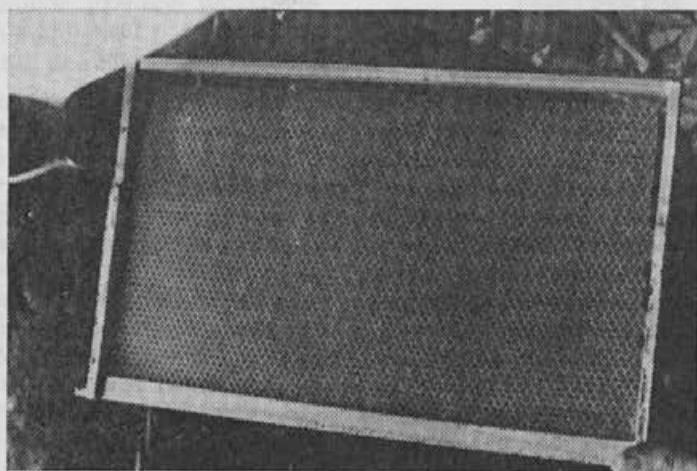
NOVE ODKUPNE CENE

Obveščamo vse čebelarje, da odkupujemo propolis ter gozdni in akacijev med po novih odkupnih cenah:

propolis I. kakovosti	12.000 din/kg
propolis II. kakovosti	11.000 din/kg
propolis III. kakovosti	10.000 din/kg
gozdni med	370 din/kg
gozdni mešani med	350 din/kg
akacijev med	370 din/kg
akacijev mešani med	350 din/kg

Vse čebelje pridelke lahko pošljete na naslov:
hp Medex, Linhartova 49 a, Ljubljana.

DE - Kooperacija
Železnikar Dragica

srečanju. Udeležbe srednješolcev po možnosti ne bomo omejevali. Še posebej je zaželeno, da bi se tabora udeležili študentje, predvsem kot pomoč pri vodenju skupin. Teme bodo podobne kot na dosedanjih taborih: pelodna analiza, morfološka merjenja čebel, vedenje čebel, hojeva in smrekova paša (več skupin z različno tematiko) in etnologija (skupina študentov).

Na koncu naj še opozorim vse mentorje, šolarje in čebelarje, da bo proti koncu tega leta izšla knjižica o izsledkih ČRT, dodan pa bo še opis metod mladinskega raziskovalnega dela v čebelarstvu. Podrobnejše obravnavane teme so: zunanja morfološka čebel, vedenje čebel (čebelji ples), pašni kataster stojišč in pelodna analiza.

Iz tujih časopisov

V ZRN SO IZDALI DOVOLJENJE ZA ILLERTISSENSKO PLOŠČO

Sredi avgusta 1985 je bilo v Zvezni republiki Nemčiji objavljeno, da pripravlja njihov zvezni zdravstveni urad izdajo dovoljenja za zdravilno sredstvo proti varoozi, »illertissensko ploščo«, ki vsebuje mravljinčno kislino. Od predlagatelja so bila prevzeta navodila za uporabo tega zdravila, dovoljenje pa je bilo izdano 4. 9. 1985. V dovoljenju sta posebno pomembni dve točki:

a) Za to zdravilno sredstvo ni potreben recept, vseeno pa se lahko nabavi le v lekarnah.

b) Navodila za uporabo se razlikujejo od doslej veljavnih navodil proizvajalca.

Čebelarji nabavljajo zdravilo v ZRN trenutno podobno kot zdravilno sredstvo folbex VA. V nekaterih zveznih deželah skrbijo za distribucijo državni veterinarski uradi. V teh lahko dvigajo plošče le pooblaščen osebe.

Cena plošče je 0,55 DM. Za zdravljenje zadostuje praviloma šest plošč. Podobno kot je bilo pri uporabi zdravilnega sredstva folbex VA, bodo učinkovitost novega zdravila hkrati nadzorovali čebelarski inštituti v ZRN. Dogovarjajo se še o podrobnostih, posebno o financiranju.

Doziranje: Glede na velikost panja pustimo v panju najmanj 12 ur eno do dve plošči (pokrite morajo biti vsaj tri četrtine zgornje površine satov).

Pri zelo okuženih družinah postopek štirikrat ponovimo v štiridnevni presledkih.

Pri malo okuženih družinah zadostiča, če postopek ponovimo trikrat v presledkih po štiri dni.

Za preventivno odkrivanje varooze, ki jo povzročajo pršice, uporabimo ploščo enkrat do dvakrat.

Pakiranje: paketi s po 5 × 4 ploščami.

Rok trajanja: 2 leti.

Skladiščenje: Ne sme se skladiščiti pri temperaturi nad + 25 stopinj Celzija. Podatki za uporabo: Dr. Klinger und Co. 7918 Illertissen/Bayern. Sestava: 1 plošča vsebuje 14,2 g mravljinčne kisline brez vode.

Področji uporabe: za zatiranje varooze po zadnjem pridelku medu (poleti oz. jeseni) in za njeno preventivno odkrivanje.

Neprimerna uporaba (ne sme se uporabljati):

— pri zunanji temperaturah pod + 12 stopinj Celzija;

— v slabih vremenskih razmerah, kot so, npr., vročina ali daljša deževna obdobja;

— med pašo in v času zimskega počitka.

Pri že oslabljenih družinah in mladih čebelah lahko včasih nastopi manjša umrljivost.

Na zraku kislina hitro izhlapi iz plošče. Ploščo vstavimo na satovje, tako da gredo pare med vse sate in nato izparijo skozi žrelo in prezračevalno rešetko na prosto. Kot je bilo že omenjeno, je treba s ploščami pokriti najmanj tri četrtine zgornje površine satnikov. Po potrebi položimo dve plošči. Prazne prostore zapolnimo s slepim satovjem ali zmečkanim časopisnim papirjem. Pri dobro zatesnjeni družini odpade največ pršic.

Uspeh zdravljenja je dober šele pri zunanji temperaturi + 12 stopinj Celzija, pri suhem, oblačnem vremenu in ko čebele najmanj letajo, npr. zvečer ali zgodaj zjutraj. Ko vlagamo plošče, moramo iz panja obvezno odstraniti sate z medom, vso vodo in dele, ki so občutljivi za rjo.

Čez deset ur kislina izhlapi iz plošče. Zato lahko ta plošča ostane brez škode tudi dlje časa v panju.

Neuporabljene plošče je treba hraniti v nepoškodovani varovalni foliji, sicer postanejo zanič.

Po uporabi illertissenske protipršilne plošče je treba panje dobro prezračiti.

Opozorilo: Hlapov ne smemo vdihavati, preprečiti pa moramo tudi neposredni stik s kožo in očmi. Uporabljamo varovalno čebelarско obleko in rokavice. Če pridejo hlapi do kože oz. oči, jih je treba dobro sprati.

Plošče ne smemo uporabljati pred zadnjim pridelkom medu. Plošč ne smemo uporabljati po preteku roka uporabe!

Hraniti jih moramo na mestu, ki je za otroke nedostopno!

Po enoletni uporabi bodo objavili izsledke raziskave o učinkih plošč iz dveh serij.

ADIZ 10/85

Prevod Andrej Ogrin

ALERGIJA NA ČEBELE

A. V. ARTOMASOVA

S porastom alergičnih bolezni se je povečalo tudi število ljudi, ki so dovzetni za alergijo na kožokrilce, posebno na medonosne čebele. Nastopa pri čebelarjih in pri ljudeh, ki jih čebele pičijo po naključju. Pri čebelarjih se alergija pokaže praviloma šele po 1—2 letih dela s čebelami, pri nekaterih celo po 25—30 letih.

Alergijo v človeškem organizmu povzročajo protitelesa (imunoglobulini). Nastajati prično po večkratnih stikih s čebelami ali njihovimi pridelki, vendar le pri 1—2 odstotkih ljudi. Zato protitelesc ne najdemo pri novorojenčkih, ravno tako pa tudi ne

pri ljudeh, ki jih čebele niso nikoli pičile ali ki niso prišli v stik z njimi. Za zdaj se še tudi ne da napovedati, ali se bo pri človeku, ki se je odločil za čebelarjenje, razvila alergija na čebele ali ne.

Poznamo tri različne vrste alergije na čebele:

Inhalacijska alergija je alergična reakcija sluznice na dihalih. Nastane po vdihavanju zraka, ki vsebuje delce čebeljih teles ali njihove pridelke.

Alergija na dotik je alergična reakcija kože na nezavarovanih delih telesa (roke, obraz) po stiku s čebelami ali njihovimi pridelki. Povzroči

jo lahko tudi stik s čebelarjevo obleko, satniki, voskom ali propolisom.

Alergija na čebelji pik je reakcija organizma na čebelji strup; ni nujno, da jo spremljata prejšnji dve obliki alergije.

Primer: Poleti čebelar dobro prenaša čebelje pike, na obisku v prezimovališču čebel pa dobi napad dušenja, kihanja ali se mu prično solziti oči. Ali drug primer: Čebelar dobro prenaša čebele in delo z voskom in propolisom, pik ene same čebele pa povzroči pri njem anafilaktični šok (preobčutljivost organizma na tuje beljakovine).

Alergija na čebele je redko povezana z alergijo na med. Slednja nastopa pri ljudeh, ki boleajo za polinozo (mrzlica, ki nastopi zaradi preobčutljivosti na seneni prah), saj vsebuje med določen odstotek cvetnega prahu.

BOLEZENSKA STANJA ZARADI ALERGIJ NA ČEBELE

Pri *inhalacijski alergiji* so protitelesa zbrana na sluznici dihalnih poti. Po stiku z alergenom (delci čebeljih teles, vosek, propolis) nastane imunološki konflikt, sluznica oteče in začnejo se krči. Posledica so srbenje v nosu, napadi kihanja, pogosti sluzavi izločki iz nosa, suh, dražljiv kašelj, ki preide v dušenje z oteženim piskajočim izdihavanjem oziroma vnetje bronhijev ali napad bronhialne astme. Če se stik s čebelami ponavlja, se bolezen pospešeno razvija, ker zaradi obrambe proti alergenom v organizmu nastaja vedno več novih protiteles.

Alergija na dotik se kaže predvsem kot vnetje kože na rokah, redkeje na drugih delih telesa. Najprej se začne močno srbenje, koža pordí, nato nastopi osip, ki postane pozneje voden. Vse to lahko spremljajo solzenje, kihanje, sluzavi izločki iz nosu in srbenje vek.

Alergijo na čebelji pik povzroča čebelji strup in ne vnesene čebelje beljakovine. Alergija nastopi že po enem piku in jo je treba ločiti od navadne (toksične) reakcije ljudi na čebelji pik. Na toksične reakcije postane človek sčasoma do neke mere odporen (imunost čebelarja), alergija na čebelji pik pa je, narobe po vsakem novem piku hujša, saj se zaradi nove zastrupitve povečuje število protiteles, ki povzročajo alergijo.

Alergija na čebelji pik ima več stopenj. *Prva stopnja* je reakcija kože: močno srbenje, močno razširjen mehurjast osip po vsem telesu (včasih sprijet), otekla lica, uhlji in včasih tudi jezik. Zelo je nevarno, če se reakcija razširi na sluznico v grlu, saj lahko otekline v grlu povzročijo asfiksijo (dušenje zaradi pomanjkanja kisika, ker je dihanje oteženo ali pospešeno). Zaradi znižanja krvnega tlaka nastopi lahko tudi vrtoglavica.

Pri *drugi stopnji* se alergični proces razširi na notranje organe. Poleg sprememb na koži, ki so lahko manj izrazite kot pri prvi stopnji, dobi bolnik bolečine v želodcu in drisko, začne bruhati in ima težave z dihanjem zaradi krčev gladkega mišičja notranjih organov. Krvni tlak se še zniža, nastopijo večje slabosti in kratkotrajne izgube zavesti.

Tretja stopnja, anafilaktični šok, navadno nastopi kmalu po piku, se burno razvija in stanje postane kritično. Po kratkotrajnih (1–2 min.) valujočih bolečinah v glavi in občutku negotovosti nastopi izguba zavesti (1 do 2 uri), ki jo včasih spremljata nezavedno močenje in krči. Bolnik ima blede kožo z modricami, obliva ga mrzel lepljiv znoj in zvijajo krči, pulza skoraj ni zaznati, tlak znaša 80/40 milimetrov živega srebra. Na mestu pika navadno ni reakcije. Pri anafilaktičnem šoku je življenje bolnika odvisno od pravočasnega in pravilnega zdravljenja.

Poznamo specifično in nespecifično zdravljenje takih bolnikov. Nespecifično zdravljenje izvajajo zdravniki — terapevti, dermatologi, otorinolaringologi, okulistii in zdravniki prve pomoči. Usmerjeno je na odstranjevanje večjih sprememb, ki jih povzročajo alergične reakcije, in zdravljenje kroničnih oblik (bronhialna astma, alergični nahod, vnetje kože po dotiku) z zdravili in fizioterapevtskimi metodami. Specifično zdravljenje (specifično imunoterapijo) izvajajo le specialisti za alergije. Ta terapija povečuje odpornost organizma proti čebeljim beljakovinom in strupu in sicer dobiva bolnik posebej pripravljeni alergen iz čebeljih teles in strupa.

Dvajsetletne izkušnje moskovskega mestnega alergološkega kabineta z zdravljenjem bolnikov, ki bolehalo za alergijo na čebele, so pokazale, da pri inhalacijski alergiji učinkovito pomaga specifično zdravljenje. Po njem se zdravljene lahko še naprej ukvarja s čebelarjenjem. Pri alergiji na dotik pa specifično zdravljenje ni uspešno. V težjih primerih mora bolnik opustiti delo s čebelami. Le v lažjih primerih lahko zaščitni ukrepi (delo v rokavicah, z mrežo, jemanje po ene tablete dimedrola, suprastina, diazolina, tavegila ali fenkarola pred delom s čebelami in po njem) preprečijo nezaželene reakcije. Po delu si je treba v takem primeru obvezno umiti obraz in roke in jih splakniti s čajem iz ježevke. Srbeča mesta je treba namazati s hormonsko kremo, ki se poprej zmeša v razmerju 1 : 1 z navadno kremo.

Pri tretji obliki alergije, alergije na čebelji pik, so alergične reakcije nevarne za življenje, posebno pri ponovnih pikih. Zato je v takih primerih čebelarjenje bolje opustiti. Bolniki s to alergijo potrebujejo specifično imunoterapijo, ki poveča njihovo odpornost proti naključnemu čebeljemu piku.

Preden pridemo do zdravnika, lahko pri alergiji na čebele sami poskrbimo za prvo pomoč, in sicer moramo imeti pri roki tale zdravila:

1. katerikoli antihistaminski preparat v tabletah — dimedrol, suprastin, diazolin, fenkarol, tavegil itd; pri vseh treh vrstah alergije je dobro vzeti eno od teh zdravil, preden se lotimo dela s čebelami;

2. efedrin v tabletah (ephedrin hidrokloridi; 0,025); uporablja se pri inhalacijski alergiji in alergiji na čebelji pik;

3. prednizolon v tabletah (prednisoloni, 5 mg); uporablja se po nasvetu zdravnika proti vsem trem vrstam alergij;

4. katerikoli kortikosteroidno mast (ung. flucianzi, ung. phthorocorti 0,1 % do 15,0 % itd.); uporabljajo se lokalno proti lokalnim reakcijam na pik in alergičnemu vnetju kože po dotiku.

Prva pomoč pri omenjenih alergijah je opisana v knjigi Alergične bolezni V. I. Pickega, N. V. Adrijanove, A. V. Artomasove, zdravljenje šoka pa moramo prepustiti zdravniku.

ČESTITKA

Častnemu članu Martinu Poplarju st. iz Orešja pri Sevnici želi Upravni odbor za 90. letnico obilo zdravja in veliko prijetnih uric ob čitanju Slovenskega čebelarja.

ČEBELARSKO DRUŠTVO SEVNICA

ČEBELE V PLAMENIH

JOZE GRABRIJAN

Pero sem vzel v roke, ker bi rad opomnil čebelarje, naj storijo vse, da do takih dogodkov, kot ga opisujem, ne bi več prihajalo.

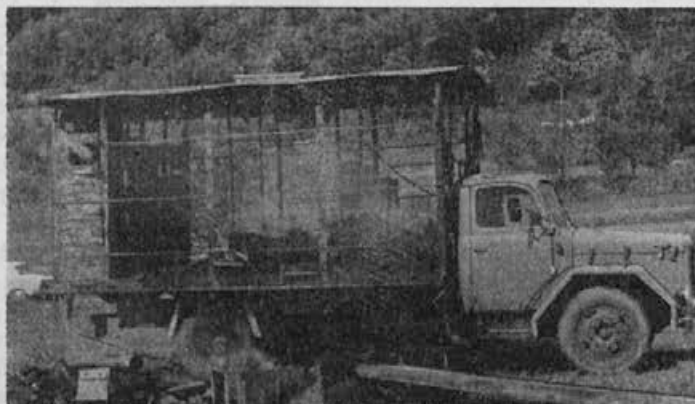
28. maja se je v vasi Branici obetal lep dan. Akacija je bila v najlepšem cvetju. Zaželeli smo si dobro jutro, obetali smo si tudi meden dan. Izmenjali smo nekaj besed in odšli na delo vsak k svojim čebelam. Tako sva se srečala z Valentinom Lapajnetom iz Nove Gorice, ki si je letos uredil čebelnjak na kolesih in nanj naložil 54 družin.

V dopoldanskih urah je prej omenjeni čebelar s še enim tovarišem svoje popravil in se vrnil domov. Okrog enih popoldne, ko smo čebelarji počivali, je nekdo opazil, da v njegovem čebelnjaku gori. Skočili smo pokonci in poskusili ogenj pogasiti z gasilnimi aparati, vendar ga nismo mogli ukrotiti.

S tov. Šerčerjem in tremi domačini smo začeli nositi vodo iz 100 m oddaljenega potoka. Požar je postajal vse hujši. Pregorela je že prednja stena pri kabini, spodaj je plamen že

oblizoval rezervno gumo, v nevarnosti je bil rezervoar za gorivo. Med prinašanjem vode smo se razporedili tako, da sta dva požar zadrževala. Plameni so požirali vračajoče se čebele. Pri gašenju sta se nam pridružila še dva domačina s traktorjema — škropilnicama, pripeljala sta polne rezervoarje. Prinašalci vode smo bili tako delno razbremenjeni, ker sta gospodarja s traktorjema izmenoma dovažala vodo. Počasi smo požar omejevali. Pozneje, žal, mnogo prepozno je prišel še en domačin s cisterno za prevoz vode, tako smo polili še zadnje ostanke gorečih panjev. Že na začetku gašenja sem opazil na čebelnjaku napis z naslovom in telefonsko številko lastnika. Naprosil sem mimo prihajajoča čebelarja, naj obvestita lastnika. Omenjena sta svojo nalogo opravila. Lastnik je bil obveščen. Kmalu je prišel na kraj požara, ki mu je pogoltnil 54 družin s pridelkom vred. Z veliko truda in požrtvovalnosti smo mu rešili vsaj vozilo, čeprav ni dosti manjkalo, da bi zgorelo.

Dobro bi bilo, da bi se ob tem vsi zamislili. Koliko čebelarjev nas je, ki

Po požaru: Ognjeni zublji so uničili 54 čebeljih družin. Foto: Jože Grabrijan

na vozila oz. čebelnjak ne obešamo naslova. Nekateri sicer postavijo kam noter kakšno potrdilo veterinarskega inšpektorja ali naslov društva, vendar ni to v takem primeru nič vredno. Naslov lastnika in njegova telefonska številka, kamor naj bi ga kdorkoli, ki je pripravljen pomagati v nesreči, poklical in obvestil, morata biti dobro vidna, sicer je vse skupaj brez koristi.

Pred leti me je inšpektor SO Delnice opozoril, da mora biti na čebelnjaku ali skladovnici viden napis z naslovom lastnika čebel. Tako zahtevajo njihovi predpisi. Kako pa je pri

nas? Mislim, da bi se morali dogovoriti in uvesti podoben predpis, tako bi bila morebiti nesreča manjša, poleg tega pa bi imel tak ukrep tudi druge prednosti.

In za konec. Omenjeni lastnik je priznal, da je požar nastal zaradi njegove napake, zato pazimo, kako čebelarimo, kako dimimo čebele in podobno. Ali dimimo s primerno posodo — kadilnikom? Dovolj je sama iskra, in nesreča je tu. Tudi pri namesčanju čebel je treba računati na požare, saj jih je bilo zlasti letos več kot obilo.

APIFLORA — ČEBELE IN CVETJE 85

FRANC ŠIVIC

Pod tem naslovom je bila od 26. do 29. septembra v Beogradu velika prirediteljska srbskih cvetličarjev in čebelarjev, precej podobna tisti, ki smo jo imeli teden dni prej mi na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. V veliki dvorani Pionirskega doma so se vrstila predavanja in projekcije filmov in diapozitivov, v parku Tašmajdan, takoj za slikovito cerkvijo sv. Marka, pa je bila razstava. Na željo prirediteljev sem v omenjeni dvorani prikazal serijo diapozitivov z naslovom Čebelje paše v Jugoslaviji. Ker sem imel do poleta večernega letala še precej časa, sem si lahko natančno ogledal razstavo in se pri tem seznanil z nekaterimi pomembnimi srbskimi čebelarji. Po razstaviščnem prostoru me je spremljal stari znanec Stanko Panjan iz Novega Sada, ki je imel tu skupaj s sinom stojnico za prodajo medu. Sprehod skozi park mi je kmalu razodel, da so čebelarji, predvsem tisti z velikim številom čebeljih družin, izkoristili razstavo, zato da bi prodali množici radovednih obiskovalcev čimveč čebeljih pridelkov, predvsem medu. Prav gotovo je bil med vsemi najbolj iznajdljiv Rade Stanković iz

Šabca, ki se je lahko postavil kar s tremi stojnicami, pri tem pa je angažiral vse bližnje sorodstvo. Na dveh televizijskih ekranih je nepretrgano predvajal lasten televizijski spored o svojem čebelarjenju. Obetal si je dobro prodajo in je zato pripeljal na razstavo kar 6 ton medu, pakiranega v kilogramske kozarce, prodajal pa ga je po 650 din. To je bila enotna cena za vse vrste medu in so jo spoštovali vsi prodajalci. Rade je mlad čebelar z okoli 200 LR panji; prevaža jih na različne paše: oljno repico, akacijo, lipo, sončnice. Ima svoje tovarnjake, panje pa naklada in razklada ročno. Pri delu mu pomagajo žena, bratje in drugi sorodniki. S svojim geslom, da je gospodarno čebelarstvo predvsem domena mlajše generacije, ker zahteva veliko fizičnega napora in napredno mišljenje, si je nakopal jezo in zavist nekaterih starejših kolegov.

Osrednja osebnost na razstavi je bil čebelar Vener iz Kupinovega. Poleg medu, voska, propolisa in cvetnega prahu je razstavljal skupino LR panjev in z njimi zbranim čebelarjem občasno demonstriral vzrejo matic po

Rauchfussu. Spominjam se, da je ta čebelar pred leti razstavil v Osijeku dvigalo za natovarjanje LR panjev na tovarnjak, izdelal ga je bil po lastni zamisli. Vprašal sem ga, kako je s tem dvigalom zadovoljen, pa mi je odgovoril, da se za zdaj bolje od tehnike obnesejo močne človeške roke, ker so hitrejša, samo plačati jih je treba dobro. Sploh je Vener človek, ki rad veliko eksperimentira in je z okoli 600 nakladnimi panji največji srbski čebelar.

Ob gledanju razstavljenih eksponatov me je presenetila ugotovitev, da so bili povsod prikazani samo LR panji. Vse kaže, da krepko izpodrivajo položke in tudi DB panj. Videl sem tudi nekaj AŽ panjev, vendar vse z večjim številom satnikov, kakor jih imamo pri nas, seveda pa ni to nič čudnega, saj so čebelje paše v SR Srbiji bogatejše od naših.

Ker postajajo tudi v Srbiji vse zanimivejši prevozniki čebelnjaki na kolesih, je izdelal Janko Benko iz Sremske Mitrovice kasetni nakladni panj, ki se zлага v skladanice kakor naš AŽ. Izdelan je iz topolovih vezanih plošč in je torej razmeroma lahek, naklade pa se vlečejo iz panja kakor

predali iz omare. Ker so bili panji novi in nenaseljeni, je bilo delo z nakladami preprosto, stvar pa bi se bržkone močno zakomplicirala, kakor hitro bi čebele zadelale reže v njih s propolisom. Čas bo vsekakor pokazal, kako se bo novotarija obnesla v praksi.

Veliko obiskovalcev se je gnetlo okoli Medexovega razstavnega prostora. Pozornost so pritegovali lično izdelani panji, točila, stroj za odkrivanje satja in drobni čebelarski pribor. Medex je v primerjavi z drugimi izdelovalci opreme po kakovosti in izbiri svojih artiklov prav gotovo najsolidnejša jugoslovanska organizacija za trgovanje s čebelarskimi potrebščinami.

In za konec še ena ugotovitev. Čebelarsko razstavo, kakršna je bila v Beogradu in kakor smo jo imeli v Ljubljani, ima danes že skoraj vsaka republika. Srbski kolegi so zato menili, naj bi vse te razstave sicer ostale, vendar pa naj bi imela vsako leto ena od njih zvezni pomen, se pravi, da bi se je udeležili vsi jugoslovanski proizvajalci čebelarske opreme in po možnosti še kdo iz tujine. Vsekakor predlog, ki je vreden premisleka.

S knjižne police

OCENA KNJIŽICE O VAROOZI

MAG. FRANC JAVORNIK

Pri založbi ČZP Kmečki glas iz Ljubljane je nedavno izšla brošura VAROOZA izpod peresa prof. dr. Jožeta Riharja. Publikacija je razdeljena na osem poglavij.

V uvodu in poglavju o širjenju bolezni avtor na kratko prikazuje škodo, ki jo je varoa v zadnjem času povzročila v Jugoslaviji, in širjenje zajedavca po svetu.

Nadaljnja poglavja obravnavajo biologijo zajedavca, njegovo delova-

nje na čebele in čebeljo družino, odkrivanje varoe in ugotavljanje stopnje okuženosti.

Več kot polovica brošure je posvečena ukrepom za zatiranje varoe. Podrobno so opisana kemična sredstva, načini in čas njihove uporabe ter učinkovitost posameznih sredstev. Prav tako so dobro opisani biološki ukrepi v boju z varoozo. Prikazana in utemeljena pa je tudi kombinirana uporaba kemoterapevtikov in bioloških metod.

Rečemo lahko, da je avtor problem varooze in njenega zatiranja obdelal dokaj kompleksno. Čeprav je bilo v Slovenskem čebelarju o varoozi že dosti napisanega, saj sta bili problemom varooze posvečeni v preteklih letih dve celi številki, je publikacija nadvse koristna, ker je tako zbrano na enem mestu vse bistveno, kar naj bi vedel vsak čebelar, da bi lahko uspešno zatiral zajedavca.

Čeprav je pri ukrepih za zatiranje varooze omenjeno, da pri uporabi ke-

mijskih sredstev ne smemo pozabiti, da utegnemo škoditi kakovosti čebeljih pridelkov, menim, da bi morala publikacija temu problemu posvetiti več pozornosti, saj vemo, da so akaricidi strupi in da lahko, če pri njihovi uporabi ne pazimo, z njimi in njihovimi razpadnimi produkti onesnažimo čebelje pridelke.

Nasploh pa je publikacija koristno napotilo za uspešno zatiranje varooze, zato jo priporočam vsem čebelarjem.

Za čebelarške krožke

ČEBELARSKI KROŽEK SREDNJE DRUŽBOSLOVNE ŠOLE TITOVO VELENJE

ČEBELARSTVO V OBČINI VELENJE

ZINKA BALANT, DAMJANA GROBELNIK, BERNARDA VETERNIK, MIJA ZAGAR

UVOD

Čebelarški krožek na srednji družboslovni šoli (vanj je včlanjenih tudi nekaj učencev z drugih šol centra) je v preteklem šolskem letu izdelal (v okviru gibanja Znanost mladini) raziskovalno nalogo Etnološka podoba čebelarstva v občini Velenje.

Podatke so na terenu zbirali vsi člani krožka, nalogo pa smo obdelale 4 učenke. Ker je v letošnjem Slovenskem čebelarju od 3. do 6. številke že izhajalo podobno besedilo o čebelarstvu v okolici Krškega, smo pripravile kratek izvleček iz naloge, posebej smo skušale prikazati tiste stvari, po katerih se čebelarstvo teh dveh področij razlikuje. Tri učenke (od zgoraj navedenih) smo se udeležile 1. raziskovalnega čebelarskega tabora, dve sva bili tudi v etnološki skupini. To je bilo za vse dobra priprava na raziskovalno delo.

Obiskali smo 15 čebelarjev, ki se s čebelarstvom ukvarjajo od 5 do

skoraj 60 let. Pretežno so iz okoliških vasi (Gaberke, Laze, Ravne, Paška vas, Topolšica, Rečica, Kavče), 2 živita v Titovem Velenju, le eden pa ima čebele zraven svoje hiše. Po poklicu so: 6 je upokojevec, 2 sta rudarja, drugi pa so kmet, mizar, gostilničarka, gospodinja, avtoprevoznik, prometnik in učenec centra srednjih šol, tudi član našega krožka.

GEOGRAFSKA OPREDELITEV

Obravnavano področje leži precej višje od občine Krško, le 10 odstotkov sveta ima manj kot 400 m nadmorske višine, sicer pa sega celo čez 1000 metrov. Gozda je 56,3 odstotka (prevladujejo iglavci), obdelovalne zemlje je malo (9,1 odstotka), drugo so travniki, sadovnjaki, pašniki (28,2 odstotka), nekaj je tudi neplodnih tal (6,4 odstotka). Zato so tu drugačne možnosti za čebelarjenje kot v Krškem.

ČEBELARSKA ORGANIZACIJA

Iz dokumentacije pri občinski čebelarški zvezi Velenje smo dobili podatke o čebelarskih organizacijah v preteklih desetletjih. Prvi podatki o organiziranem delu čebelarjev v Šaleški dolini segajo v leto 1905, ko je bila ustanovljena čebelarska podružnica v Šoštanju. Leta 1928 sta ji sledili podružnici v Velenju in Šmartnem ob Paki. Velenje je bilo takrat maloštevilen trg in je imelo le 4 čebelarje.

Za podružnico Velenje imamo več podatkov, in to predvsem po zaslugi dolgoletnega predsednika podružnice, učitelja Frana Mlinška. Tako smo izvedeli, da je po letu 1933 začelo navdušenje pri vodenju organizacije pešati, svoje so prispevale predvsem slabe letine in huda gospodarska kriza. 23. aprila 1941 so Nemci zahtevali seznam čebelarjev, vso dokumentaci-

jo in denar, člani pa so zamolčali knjižnico, ki je štela 20 knjig.

Po vojni so sledila težka leta; ni bilo sladkorja, čez zimo so družine odmirale, morala je padala. To pove tudi število čebelarjev v Velenju. V povojnem navdušenju je bilo leta 1946 kar 55 čebelarjev, leta 1952 pa se je družina s 17 člani znašla na robu propada, zato se je priključila šoštanski.

Konec leta 1978 je bila ustanovljena občinska čebelarska zveza Velenje, vanjo so po novi organizaciji včlanjene 3 družine: ČD Mlinšek — Titovo Velenje, ČD Ravne (tu je tudi Šoštanj) in ČD Šmartno ob Paki. V letu 1984 je v občini organizirano čebelarilo 218 čebelarjev z 2676 prido-bitnimi panji, večinoma AŽ. Na osnovnih šolah in eni srednji šoli je delovalo 9 krožkov z več kot 100 mladimi čebelarji.

(Nadaljevanje prihodnjič)

DELOVANJE ČEBELARSKEGA KROŽKA NA OSNOVNI ŠOLI STIČNA

MLADI ČEBELARJI OŠ STIČNA

Sestavni del vzgojno-izobraževalnega procesa na OŠ Stična je tudi delovanje pionirske zadruga »Čebelica«. Zadrugištvo je posebna oblika prostovoljne dejavnosti. Pri delu nas vodijo predvsem smisel za kolektivno delo, razvijanje sposobnosti, samoupravljanje, oblikovanje pravičnega odnosa do dela, usposabljanje za pridelovanje hrane itd.

Odločili smo se za naslednje aktivnosti: kmetijstvo, sadjarstvo, gospodinjstvo in čebelarstvo. Čebelarski krožek deluje na šoli že tretje leto. Včlanjenih je okrog 20 učencev. Dobimo se enkrat tedensko. Ob pomoči zunanjega mentorja, tov. Jožeta Skubica, teoretično in praktično spoznavamo svet čebel. Svedeva imamo tudi

čebelnjak, ki so ga s prostovoljnim delom postavili člani čebelarske družine Stična. Začetek je bil skromen, saj smo začeli praktično iz nič. Sedaj imamo v čebelnjaku že pet polnih panjev. V letošnjem letu smo dokupili še 2 velika panja in 2 manjša in nekaj nujnih pripomočkov za delo. Starejši krožkarji bodo panje še lepo po-barvali, da bodo v čebelnjaku kazali tudi naše delo na likovnem področju. Letošnje poletje smo dvakrat točili, in sicer cvetlični in kostanjev med. Ogledali smo si tudi razstavo Narava in zdravje. Presenečeni smo bili nad napredkom tehnike v čebelarstvu. Čebelarsko dejavnost bomo še razširili, predvsem pa bomo poskrbeli za dobro kakovost našega dela.

ČLANARINA ZČDS ZA LETO 1986

Na podlagi pooblastila 34. letne skupščine ZČDS je izvršni odbor na svoji seji 19. oktobra 1985 sprejel sklep, da znaša članarina ZČDS za leto 1986 1800 din in 5 din na pridobitni panj.

Glede na članarino v letu 1985 je povišanje 80 %. Tajništvu ZČDS je uspelo do zdaj zbrati ponudbe za tiskanje Slovenskega čebelarja in predvsem glede na nove cene smo morali članarino povišati. ZČDS bo storila vse, da si pridobi sredstva za izdajanje Slovenskega čebelarja tudi iz drugih virov in da bo revijo izdajala še naprej v enakem obsegu in kakovosti. Upoštevati moramo, da je izdajanje Slovenskega čebelarja najvišji strošek pri delu ZČDS, saj znese več kot 70 % vseh odhodkov.

Zavedamo se, da je to povišanje članarine za čebelarje precejšen strošek, vendar se mu zaradi splošnih razmer nismo mogli izogniti. Prepričani smo, da bodo takšno članarino čebelarji sprejeli z razumevanjem in bodo še naprej delovali v naši organizaciji tako prizadevno kot do zdaj.

Izvršni odbor je sprejel tudi sklep, da morajo vse čebelarske organizacije poravnati svoje obveznosti do 28. 2. 1986. V primeru, da obveznosti ne bodo poravnane, bomo članom organizacij, ki tega ne bodo storile, ustavili pošiljanje revije od tretje številke dalje.

Vsak odveč natisnjeni izvod revije, ki ostane v uredništvu, stane namreč zvezo 120 din, zato prosimo organizacije, da odjavijo in prijavijo vse bivše in nove člane do 10. 12. 1985.

Vsi naročniki, ki v prihodnjem letu nočejo več prejemati revije Slovenski čebelar, se morajo pisмено ali po telefonu (061) 210 992 odjaviti najkasneje do 10. 12. 1985. Če se ne bodo odjavili, bodo morali poravnati celoletno naročnino.

ZČDS

SEDEMDESET LET DRUŠTVA V ČRNI NA KOROŠKEM

IVAN HERCOG

Naše čebelarsko društvo je letos proslavilo 70. obletnico. Vsebina delovanja je bila kaj različna — zdaj peštra in razgibana, kadar je bilo društvo organizacijsko čvrsto, pa spet revna in pičla, kadar je društvo komaj životarilo, vse to pa je bilo odvisno od razmer in okoliščin, še bolj pa od ljudi, ki so v društvu delali in ga vodili. V prejšnjem stoletju so pri nas čebelarili v glavnem na kmetijah. Za koroško krajino so prav značilne trdne

kamnite stavbe, okrog katerih stojijo lesena gospodarska poslopja, značilne »kaštex«, lipa in na sončnem robu — čebelnjak. Čebelnjaki niso tihožitje, ampak kar potreba našega človeka, ki čebele ni vzljubil samo zaradi materialne koristi, temveč ker mu je bila tudi vzor marljivosti. Počasi je čebela našla domovanje tudi v dolini. Bilo je pred prvo svetovno vojno, ko smo ustanovili društvo, čeprav segajo korenine tja v prejšnje stoletje. Posebno

zagreti čebelarji so bili učitelji in po njihovi zaslugi je bilo čebelarjenje pri nas za tiste čase dokaj napredno. O naprednosti in uvajanju sodobne tehnologije, poznane v tistem času, priča diploma Čebelarskega društva Ljubljana, ki je bila podeljena avema našima čebelarjema v letu 1921. Zdaj krasi diploma skromni čebelarski dom, ki ga je naše društvo odprlo letos.

Med obema vojnama se je v društvo včlanilo veliko mladih. Pri tem je imelo vidno vlogo šolstvo. Med drugo svetovno vojno je čebelarjenje kljub okupatorjem spodbudam nazadovalo. Mnogi čebelarji so se odzvali klicu svobode in stopili med borce NOV, starejši pa so postali aktivisti OF.

Po vojni je društvo sicer živelo, vendar pravega razmaha ni bilo. Vzroka za slabši napredek čebelarjenja, s tem pa tudi društva je bilo predvsem

vse hujše onesnaževanje okolja zaradi industrije. Člani so za škodo, ki so jo trpeli, prejeli od društva odškodnino. Sredstva za to je društvu dajal rudnik Mežica. Manj ko je bilo članov, večji znesek je dobil posameznik. S tako politiko smo pred desetimi leti odločno opravili. Sredstva se stekajo v skupno blagajno, porabimo pa jih za nabavo zdravil, organizacijske potrebe društva, predavanja in napredek. Število članstva rase, razgledanost se dviga, skratka, napredek je viden na vseh področjih.

Letos se je uresničila želja vseh članov društva, odprli smo namreč svoj dom in razvili društveni prapor. Za uresničenje te želje se je zavzelo vse članstvo. Veliko so pomagale delovne organizacije in občina, posebno pa naši kmetje.

Tako smo 70-letnico društva praznovali še lepše in bolj veselo.

S ŠESTE REDNE SEJE IZVRŠNEGA ODBORA ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Sesta redna seja IO Zveze čebelarskih društev Slovenije je bila 19. 10. 1985 v Ljubljani. Udeležili so se je skoraj vsi člani IO, člani NO, predstavnik hp Medexa in člani organizacijskega odbora X. čebelarskega posvetovanja.

Osrednje točke dnevnega reda so bile: poročilo o posvetovanju in razstavi v Ljubljani, finančna vprašanja ZČDS in članarina za leto 1986, priprave na letno skupščino prihodnje leto in regijska posvetovanja predsednikov in tajnikov čebelarskih organizacij.

Pri pregledu zapisnika so navzoči ugotovili, da se nekateri sklepi še izvajajo. Poleg tega so v skladu s sklepom z zadnje seje izvolili za novega predsednika komisije za čebelarski naraščaj tovariša Bruna Krištofa iz Maribora.

Andrej Petelin je nato seznanil člane s pogovori na Zadrudni zvezi Slovenije, kjer so razpravljali o samoupravnem sporazumu med kmetijskimi zadrugami in Medexom. Dogovorili so se, da bo treba natančno opredeliti dohodkovne odnose. ZČDS se bo pridružila zadrudni

zvezi pri načrtih za razvoj in pospeševanje kmetijstva. ZČDS bi tako skušala pridobiti predvsem sredstva za izobraževanje čebelarjev.

Organizacijski odbor X. posvetovanja je v svojem poročilu ugotovil, da je prireditelj uspela, vseeno pa je predlagal za prihodnje posvetovanje nekatere spremembe in izvršni odbor je predlog sprejel. Tako bo prihodnje leto v okviru razstave »Narava — zdravje« organizirana samo čebelarska razstava, namenjena predvsem nečebelarjem, XI. posvetovanje pa bo v zimskem času (šolske zimske počitnice) v Ljubljani ali kje drugje. Posvetovanje bo dvodnevno in združeno pa bo tudi s tovariškimi srečanjem čebelarjev in njihovih družin.

Člani IO so nato sprejeli samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev ZČDS. O finančnem planu ZČDS in višini članarine za leto 1986 je razpravljalo več članov IO. Na koncu razprave so sprejeli sklep, da bo znašala članarina ZČDS za leto 1986 1.800 din in

5. din na panj. Društva pa morajo poslati ZČDS sezname članov in nakazati članarino na žiro račun ZČDS do 28. II. 1986, sicer bo ZČDS nehala pošiljati revijo njihovim članom.

Predsednik je opozoril člane na to, da bo prihodnje leto skupščina ZČDS volilna in da naj zato čebelarke organizacije začno že zdaj evidentirati možne kandidate za organe ZČDS. Pri tem naj gledajo, da bodo izbrali takšne ljudi, ki so res pripravljeni delati v organizaciji.

Ob koncu je IO določil še organizatorje, dnevni red in razpored letošnjih re-

gijskih posvetovanj; razvrstila se bodo takole: v Postojni 9. novembra, Krškem 10. nov., Novem mestu 22. nov., Celju 23. nov., Ljubljani 26. nov., Murski Soboti 6. decembra, Mariboru 7. dec., Slovenj Gradcu 14. dec., Škofji Loki 15. decembra 1985. Na regijskih posvetih bodo udeleženci obravnavali najvažnejša vprašanja pri delu čebelarskih organizacij in razvoju čebelarstva. Člani so nato sprejeli še več sklepov, ki so pomembni za nemoteno delo ZČDS.

Janez Mihelič

MEDNARODNO PRIZNANJE ZA NAŠE DIAPOZITIVE

Inž. Franc Šivic je na mednarodnem čebelarskem kongresu v Nagoyi na Japonskem prejel bronasto medaljo za kvaliteto diapozitivov. Na tekmovanje je poslal serijo Prevažanja čebel v Sloveniji, v kateri je bilo 36 diapozitivov prevoznih čebelnjakov. Odlikovancu čestitamo za prejeto priznanje.

Uredništvo

第30回国際養蜂会議

銅 賞

BRONZE MEDAL

MEDAILLE DE BRONZE

Slides

XXXth International
Apicultural Congress

XXXe Congrès
International

d'Apiculture

Mr. Franc Šivic

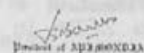
あなたは 本会議のコンテストにおいて優秀であったのでこれを賞します。

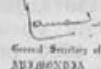
APIMONDIA awards this medal in recognition of the outstanding nature of your work presented as part of the committee's competition.

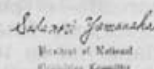
En l'excellence de votre œuvre soumise au Concours d'apiculture du présent Congrès, APIMONDIA vous décerne le prix médaille d-bronze.

Nagoya, JAPAN

Oct. 16, 1985

President of APIMONDIA

General Secretary of
APIMONDIA

President of National
Apiculture Committee

RADIJSKA PREDAVANJA

- 10. 12. Martin Mencej: Zmrzal in čebele
- 16. 12. Edi Senegačnik: Problemi čebelarskih predavateljev
- 23. 12. Dušan Jurc: Čebelarstvo in kostenje rak.

ANTON ŠPENKO

V juniju 1985. leta smo se na homškem pokopališču poslovili od našega člana Antona Špenka.

Rodil se je leta 1935 v Selah pri Vodichah. Komaj 50-letnemu, polnemu načrtov in življenjske moči, je tragična nesreča presekala nit življenja in ga odtrgala od njegovih najbližjih.

Njegove čebele ne bodo ostale same, saj bo dolgoletno tradicijo njegovega čebelarjenja nadaljeval sin, ki ga je Anton vzgojil v ljubezni do čebel.

Za vse, kar si naredil v prid čebelarstva, iskrena zahvala.

ČD Homec

JOŽE LAVRENČIČ

V najlepšem pomladanskem mesecu maju je naše vrste zapustil komaj petdesetletni Jože Lavrenčič iz Logja pri Breginju.

Jože se je rodil leta 1934, čebelariti pa je začel takoj po končani vojni. Kljub rednemu delu pri SGP Gorica si je še vedno našel čas za delo na kmetiji in druženje s svojimi čebelami.

ČD Tolmin
Poverjeništvo Kobarid

ANDREJ MARHOLD

Njegova življenjska pot se je končala v mrzlem zimskem jutru 15. 2. 1985 v starosti 80 let. Pokojni Andrej Marhold iz Zgornje Kungote 34 je bil sodar, kmet in čebelar. Čebelaril je od zgodnje mladosti z večjim številom panjev in v lepo urejenem čebelnjaku. Od leta 1928 je bil član ČD, dolga leta je bil blagajnik družine, vmes tudi predsednik. Bil je vzoren čebelar z lepim odnosom do mladih čebelarjev, katerim je rad posredoval svoje dolgoletne izkušnje.

Ob 50-letnici naše ČD leta 1974 je bil odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje.

ČD Zgornja Kungota

JAKOB ČEVNA

Z žalostjo v srcu sporočamo, da nas je nenadna smrt ločila od našega dolgoletnega prijatelja in čebelarja Jakoba Čevne. Rojen je bil 23. 7. 1910 na Velikem Ubelskem pri

Postojni. Čebele je vzljubil že pri trinajstih letih, ko mu je šolski učitelj podaril prvo družino.

Svojo ljubezen do čebel je še naprej gojil v našem čebelarskem društvu. Vzljubili smo ga, ker je bil dobrohoten in izurjen čebelar. Vsakomur je bil vedno pripravljen pomagati.

ČD Ajdovščina

ANTON KRET

Sestega septembra 1985 smo na pokopališču Barbara na Prevaljah položili k večnemu počitku Antona Kreta.

Rodil se je pred 73 leti v številni rudarski družini. Ko se kot 18-

leten fant zaposlil pri rudniku na Lešah, si je s prvim zaslužkom nabavil dva kranjčca, pozneje pa je čebelaril z 20 AŽ panji. Vsa leta je bil član čebelarskega društva Prevalje in čebelarski preglednik. Za svoje prizadevno delo je dobil odlikovanje Antona Janše.

ČD Prevalje

ALOJZ HOLC

V oktobru je minilo leto, odkar je nepričakovana prometna nesreča prekinila pestro in bogato življenjsko pot čebelarja Alojza Holca, rojenega 10. junija 1908 v Zerovincih.

Po osvoboditvi se je navdušil za čebelarstvo, postal je član čebelarske družine Ljutomer in dolgoletni redni kooperant Medexa. Čebelaril je z 28 AŽ panji in veliko pomagal k razvoju čebelarstva na svojem območju. Bil je društveni odbornik in z nasveti je rad pomagal

mlajšim čebelarjem. Za zasluge pri razvoju čebelarstva je bil odlikovan z odličjem Antona Janše III. stopnje.

ČD Ljutomer

JANKO SEVER

9. junija 1985 smo čebelarji ČD Postojna pospremili k zadnjemu počitku dolgoletnega in prizadevnega čebelarja Janka Severja. Rojen je bil 13. 12. 1901 v Postojni.

Čebelariti je začel po drugi svetovni vojni, se ves čas navdušeno teoretično in praktično izobraževal in z 20 družinami v AŽ panjih vzorno čebelaril do zadnjih dni življenja.

Bil je med soustanovitelji ČD Postojna in v njem opravljal funkcijo tajnika celih 30 let.

Za svoje neumorno delo je bil odlikovan z redom Antona Janše III. in II. stopnje in od ZČDS je prejel srebrno plaketo za čebelarstvo zasluge.

Dragi Janko, vsi, ki smo te poznali, posebno še tvoji prijatelji in sodelavci čebelarji te bomo ohranili v trajnem spominu. Želimo ti miren počitek v domači slovenski zemlji.

ČD Postojna

MIRAN KOROŠEC

Občinska čebelarska zveza Žalec je z Miranom Korošcem iz Kamence pri Braslovčah izgubila aktivnega odbornika in uglednega člana, ki je delal v zvezi od ustanovitve leta

1969. Od njega smo se poslovili 10. avgusta 1985 na pokopališču v Braslovčah.

Rodil se je 19. 5. 1931. Čebelariti je začel leta 1954, potem ko ga je stric navdušil za čebele. Kasneje si je uredil sodobno čebelarstvo s 50 panji v vzorno urejenem čebelnjaku. Od leta 1976 do svoje smrti je bil predsednik ČD Braslovče. V občinski čebelarski zvezi je bil dolgoletni predsednik nadzornega odbora, po sprejetju novih pravil pa prvi predsednik IO. S svojim delom je pomagal pri vseh prireditvah občinske čebelarske zveze in čebelarski razstavi v Grižah in Gotovljah. S svojo preudarnostjo je znal vedno prav svetovati in usmerjati aktivno delovanje občinske zveze Žalec. Kot aktiven družbenopolitični delavec in zagnan čebelar je bil nosilec več državnih odlikovanj in različnih društvenih priznanj, med njimi tudi reda Antona Janše III. in II. stopnje.

Občinska čebelarska zveza Žalec

VABILO

na redno letno konferenco ČD Barje, ki bo v nedeljo 22. dec. 1985 c »Centru« ČD na Galjevici 53 (poleg KS Galjevica) ob 9. uri z običajnim dnevnim redom. Vabimo vse člane družine in vse ostale, ki imajo veselje do čebelarstva.

Obenem obveščamo vse ljubljanske čebelarje, da bo naš čebelarski dom odprt vsak četrtek od 16 ure dalje.

Predsednik ČD Barje:
Ciril Predalič

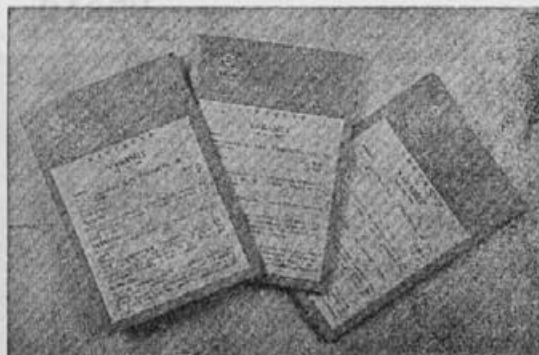
ČESTITKA

Ivanu Šešku čestitamo za 87-letnico življenja in 70-letnico dela na področju čebelarstva.

ČD Ruše — Ivan Štemberger

PČELARSKI KOMBINAT
BEOGRAD
11000 BEOGRAD
JOVANA RAJIĆA 5
tel. (011) 402 278, 402 371

ČEBELARJI!

PRI NAS LAHKO KUPITE KVALITETNO ČEBELARSKO
OPREMO, KI OMOGOČA SODOBNO ČEBELARJENJE:

- VSE VRSTE PANJEV
- TOČILA NA TRI IN ŠTIRI SATE
- POGAČE ZA HRANJENJE ČEBEL
- FORSAPIN, DRAŽILNI PREPARAT Z VITAMINI IN MINERALI ZA POVEČANJE ZALEGE V PANJIH
- VARAMIT, PREPARAT ZA ZDRAVLJENJE VAROOZE
- ČEBELARSKO LITERATURO
- ČEBELARSKI PRIBOR ZA SODOBNO ČEBELARJENJE

ODKUPUJEMO VOSEK, IZDELUJEMO SATNICE, KUHAMO VOŠČINE

FARMACEVTSKO-KEMIČNA INDUSTRIJA INEX HEMOFARM, VRŠAC

VAM PRVA V JUGOSLAVIJI PONUJA
SREDSTVO ZA ZATIRANJE VAROOZE
PRI ČEBELAH Z RAZPRŠEVANJEM

Hemovar je 100-odstotni varocid (uničevalec varoe). Aktivna snov je amitraz v koncentraciji 0,2 g/ml. Prodaja se v stekleničkah s kapalko, ki vsebuje 5 ml zdravila.

Hemovar je nastal s skupnim raziskovanjem strokovnjakov Hemofarma in Veterinarskega inštituta Beograd. Farmakološko mnenje o preparatu je dala Veterinarska fakulteta Beograd, katedra za farmakologijo in toksikologijo.

Hemovar zahteva več truda, ki pa je bogato poplačan.

1. KOLIKO STANE HEMOVAR?

Hemovar je med številnimi preparati za zatiranje varoe najcenejši. S stekleničko hemovarja lahko obravnavamo 15–20 panjev. Obravnavanje enega panja stane 10 dinarjev.

2. ZAKAJ UPORABLJAMO HEMOVAR?

Ker lahko s hemovarjem zatiramo varoozo vse leto z izjemo 15 dni pred točenjem medu. Ker hemovar uničuje varoo 95-odstotno. Ker je zatiranje varooze s hemovarjem najcenejše. Ker hemovar deluje dalj časa.

3. KAKO DELAMO S HEMOVARJEM?

Litru vode dodamo 15 kapljic hemovarja, in tako dobimo potrebno emulzijo. Emulzijo nalijemo v razpršilnik, ki razpršuje fino meglo. Iz panja vzamemo sate s čebelami, matico in zalego in jih poškopimo, poškopimo tudi stene panja.

4. KDAJ DELAMO S HEMOVARJEM?

S hemovarjem škropimo zgodaj zjutraj ali pod večer, ko je v panju največ čebel, in kadar temperatura zraka presega 10 stopinj Celzija.

5. KDAJ ZDRAVIMO S HEMOVARJEM?

S hemovarjem zdravimo po dvakrat spomladi in jeseni. Zaporedni škropljenji opravimo v presledku 5–7 dni, zato da z drugim škropljenjem uničimo tudi varoo v zalegi.

6. KJE DOBIMO HEMOVAR IN RAZPRŠILNIK?

Čebelarji lahko dobijo hemovar in razpršilnik, tako da njihova čebelarska društva pošljejo naročilnico naravnost proizvajalcu, ali ga kupijo pri čebelarskih podjetjih, veterinarskih postajah in njihovih lekarnah ter veletrgovinah.

Naš naslov: RO INEX HEMOFARM, 26300 VRŠAC, Beogradski put b. b., telefon 013/812 345

OBVESTILO

Redni občni zbor Čebelarkega društva Tolmin bo v nedeljo, 15. 12. 1985 ob 9.30 uri v hotelu »Soča« na Mostu na Soči z običajnim dnevnim redom. Prosimo, povabite na občni zbor vse čebelarje — nečlane ČD na svojem območju.

ČD Tolmin

OBVESTILO

Čebelarje obveščamo, da bo prof. dr. Jože Rihar predaval o zatiranju varooze čebel v luči najnovejših raziskav inkušenj. Predavanje bo v soboto, 11. januarja 1986 ob 9. uri dopoldne na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, pod Rožnikom, Jamnikarjeva 101.

MALI OGLASI

Prodám nov montažni čebelnjak za 15 AŽ panjev. Franc Gričar, Agrokombinatska 6, Zalog, 61220 Ljubljana-Polje.

Stiskalnico (novo) za izdelovanje satnic prodám ali zamenjam za 150 kg sladkorja. Račnik, Podgora 28, Dol pri Ljubljani. Telefon (061) 647 110.

Prodám 20 osmukalnikov za AŽ. Tomšič Franc, Kálovče 9, 66253 Prem.

Prodám 10 starejših panjev na 9 satov in točilo na 3 sate. Janez Čadež, Prebačevo 69, 64000 Kranj, telefon (064) 49 166.

Zaradi opustitve čebelarjenja v panjih Kirar ugodno prodám 15 panjev, več rezervnih kaset in okvirčkov. Informacije (061) 447 191 popoldan.

Ugodno prodám 6 naseljenih in 18 praznih AŽ panjev ter čebelarstvo orodje. Ali pa oddám v najem panje in orodje. Informacije na tel. (061) 653 537.

List izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarstev Slovenije v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992
Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič,
inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec

Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik,
Franček Sivc, Boris Slavec, Jože Bregar

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: Mojca Mihelič

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex: Boris Slavec

Letna naročnina za nečlane 1.400.—, za tujino 2.400.—, za člane čebelarstev organizacij drugih republik 1.400.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 150.— dinarjev, za tujino 260.— dinarjev.

Odpovedi med letoni ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 18.000.— din, pol strani 10.000 din, četrt strani 5.000.— din. Splošni oglasi: beseda 30 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 30 dinarjev. Članarina znaša 1.000.— din in 2 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar

St. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana, v 9700 izvodih

Rokopisov ne vračamo

hp**medex
ljubljana**

Miklošičeva 30

telefon: 316 455
321 664

telex: 31529 yu Medex

tekoči račun: SDK
Ljubljana
50100-601-10404

ELEKTRIČNI ZAŽIČEVALNIK — art.: 307

Električni zažičevalnik je pripomoček za hitro in preprosto vstavljanje satnic v satnike. Satnico položimo na napete žice v satniku. Izhodni sponki zažičevalnika, »banani«, ročno pritaknemo na žeblička, na katera je pritrjena napeta žica v satniku. Električni tok segreje žico, tako da se žica zaradi teže satnice delno pogrezne v satnico.

Naprava ima dva priključna kabla, eden ima na koncu šuko vtikač, drugi pa izhodni sponki, »banani«, s katerima v žice v satniku spustimo nizkonapetostni tok. Hitrost zažičevanja satnic reguliramo, s tem da izbiramo napetost 10 ali 20 voltov.

Električni zažičevalnik lahko kupite v naših poslovalnicah v Ljubljani in Krškem ali ga naročite v naši DE Kooperacija v Ljubljani, pošljemo vam ga po pošti oz. železnici, plačate pa ga po povzetju.